Yaz 2020

YapıKredi

Crystal

Kentlerin heterojen yapılarının yeşil parçaları, ama her şeyden evvel şehrin yaşam kalitesini artıran sosyal alanlar: Parklar

CRYSTAL SAHİBİ OLMAK İÇİN:
CRYSTAL YAZIN, BİR BOŞLUK BIRAKIN, **TCKN** BİLGİNİZİ **4421**'E GÖNDERİN.

Yapı Kredi Crystal ile en seçkin restoranlarda ayrıcalıklısınız.

Crystal ile İstanbul'un en gözde restoranlarında
%20 indirim ayrıcalığından yararlanırsınız.

Detaylı bilgi ve diğer anlaşmalı restoran listesi için:
www.crystalcard.com.tr

YapıKredi Crystal

HAZİRAN–TEMMUZ–AĞUSTOS

YapıKredi

Yönetim
İmtiyaz Sahibi
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. adına
Arda Öztaşkın

Yönetim Yeri
Yapı Kredi Plaza, D Blok,
Levent, 34330 İstanbul
Tel: 0212 339 70 00

Yayın Kurulu
Didem Arslan, Ege Can, Esra Arat,
Mert Nuzumlalı, Deniz Öztürk,
Beran Toksöz, Müjde Metin

Yapım - Yayın
Lup Medya Ltd. Şti.
Gümüşsuyu Mah. Ayazpaşa Camii Sok.
No:7/5 Beyoğlu/İstanbul/Türkiye
Tel: 0212 243 6142
info@lupmedya.com

Yayın Koordinatörü (Sorumlu)
Beran Toksöz

Kreatif Direktör
Müjde Metin

Editör
Aylin Kumdagezer

Görsel Yönetmen
Gözde Kaniğ

Katkıda Bulunanlar
Demet Gezbor, Koray Yıldız, Barış Çetin,
Zeynep Yener, Utku Palamuçu,
Uygur Uygur, Aslin Kumdagezer,
Alican Saygı, Kristin Fındıkoğlu,
Serap Gecü, Korgün Akgün

Reklam Direktörü
Evrim Yücesoy
evrim@lupmedya.com

Baskı
Promat Basım Yayım San. ve Tic. A.Ş.
Orhangazi Mah. 1673 Sok. No.34
Esenyurt/İstanbul/Türkiye
Tel: 0212 622 6363

Baskı Yeri ve Tarihi
İstanbul, Haziran 2020

Yayın Türü
Yerel süreli yayın

Tiraj
8 bin adet

Crystal Dergisi, Lup Medya Ltd. Şti. tarafından T.C. yasalarına uygun olarak yayımlanmaktadır. Crystal Dergisi'nin isim ve yayın hakkı Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.'ye aittir. Dergide yayımlanan yazı, fotoğraf ve illüstrasyonların her hakkı saklıdır. Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz. Yazıların sorumluluğu yazarlara, yayınlanan ilanların sorumluluğu ise sahiplerine aittir.
Mersis No: 0937002089200741

yaz 2020

18

Dünyanın karşı karşıya geldiği pandemi krizinin ardından normalleşme süreçleri ile 2020'nin yaz aylarına giriş yapıyoruz. Her birimizin farklı başlıklar altında maddi manevi çıkarımlarda bulunduğu bu zaman dilimi, belki de popülasyonu 8 milyara yaklaşan küreyi tek bir noktada birleştirebilme gücüne sahipti. Mesafelerin artış göstermesi ile sosyalleşmenin hayatımızda ne denli geniş bir yer kapladığını anlamamız, ilerleyen dönemlerde farkındalık seviyelerimizde değişikliklere neden olacak gibi gözüküyor. Bu nedenle, Crystal Yaz 2020 sayısını gündem ekseninden sapmamakla beraber yaşantılarımızın majör ve minör bağlantılarına değinerek hazırladık. Kapak konusunda rotamızı, kent hayatının nefes alınabilecek yegane parselleri olan parklara çevirdik. Temiz havanın tadına vardığımız, kendine has mimari üslubu ile *rooftop* kültürünü de unutmadık. Yaz ayları ile soğuk tatlıların ferahlatıcı etkisinin kesişim kümesi olan dondurmaların kültürel değişimlerini irdeledik. Uzun lafın kısası, güncel konuların etrafında dolanırken yaz aylarının hissettirdiği duygu ve düşünceleri es geçmemek için çabaladık. Sağlıklı ve her şeyin yeniden düzene girdiği aylarda keyifle okumanız dileğiyle...

56

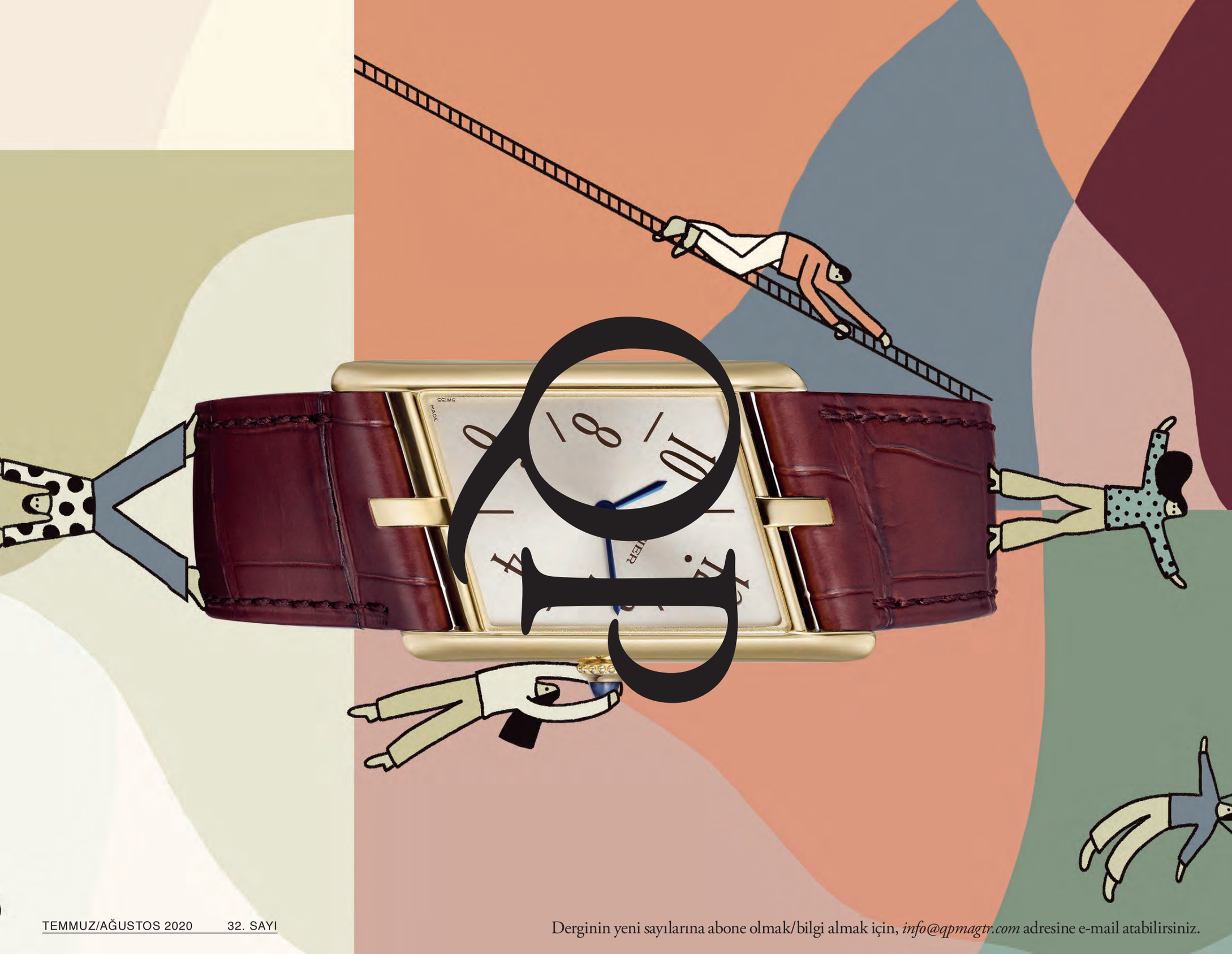

Derginin yeni sayılarına abone olmak/bilgi almak için, *info@qpmagtr.com* adresine e-mail atabilirsiniz.

İÇİNDEKİLER

18

Kentsel vahalar
Metropol hayatının kaosundan bir adım uzaklaşabilmemize olanak sağlayan şehir parklarının tarihçe ve mantaliteleri

56

Etki tepki çemberinde kısır döngü
Yarattığımız çevre kirliliğinin son durağı, insan bedeni

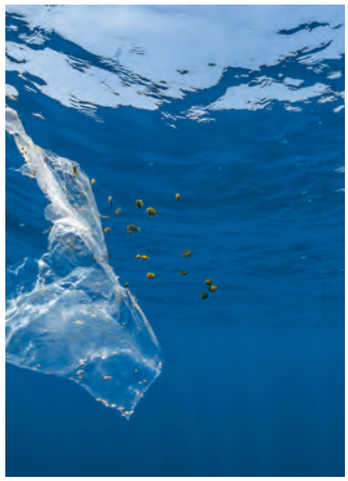

38

Tat duygusuna soğuk kompres
Yaz aylarıyla aramıza dönüş yapan dondurma tarihin kültürel ve bölgesel tespitleri

70

Portatif ev mantalitesinde karavan fenomeni
Otomobillerin sizi sadece A noktasından B noktasına götürmekle sınırlandırılmadığının bir kanıtı olarak karavan konsepti

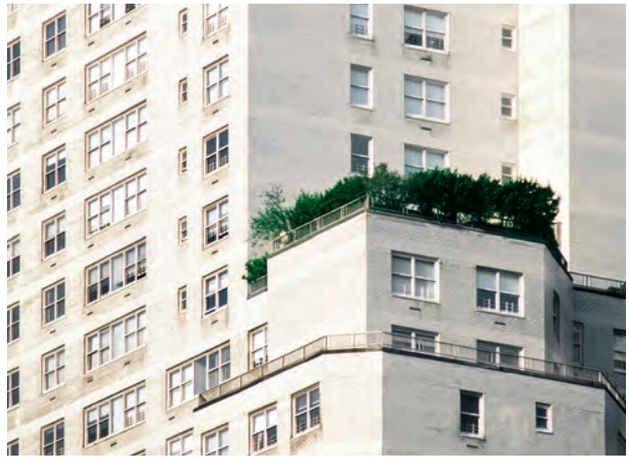

32

Modern ve Antik Çağ mimarisinin birleşimi: Rooftop kültürü
Havadar sosyalleşme alanlarından ev mimarisinin bir parçası haline gelen *rooftop* akımı

48

Global duraklama noktası ve sonrası
Pandemi krizinin etkisi altında sanat ve moda başlıkları

42

Açık sularda reform
Açık sularla iletişim bağımız, bikini tasarımının kültürel ve sosyolojik evrimi

62

El çantasına ne oldu?
Tarihi *briefcase* anlayışının zamanla bambaşka bir fonksiyona bürünüşü

66

Deniz ile kurulan organik bağ
Mücevher tasarımında deniz kabukları efekti

26

Sinematografik kehanetler
Bilim kurgu filmlerinin gerçeklik kavramlarına dönüşümü

GÜNDEMDEN KISA KISA

Yazı Barış Çetin

ZAHA HADID RETROSPEKTİFİ

Öncü mimar Zaha Hadid'in hayatı boyunca ortaya koyduğu eserler Taschen imzasıyla kitabevlerinde yerlerini aldı. Ömrü boyunca sayısız ödül kazanan ünlü mimarın eserleri pek çok kişi tarafından "yapılması imkansız yapılar" olarak değerlendirilmişti. Yine de, hayatının son yıllarında Hadid'in cesur vizyonu birçok yapıda gerçeklik kazanıp; şehirlere ve strüktüre eşsiz bir mimari dil getirdi. Ünlü mimarın çokça konuşulan eserleri arasında Antwerp'teki Port House, Doha yakınlarındaki Al Janoub Stadyumu ve Pekin'deki havaalanı terminali yer alıyor. Hem Pritzker Mimarlık Ödülü hem de prestijli RIBA Kraliyet Altın Madalyası kazanan ilk kadın mimar olan Hadid, 2016 yılında hayatını kaybetti. Devasa Taschen monografisine dayanan bu kitap, Hadid'in devam eden projeleri de dahil olmak üzere tüm çalışmalarını kapsıyor. Bolca fotoğraf içeren *The Complete Zaha Hadid* aynı zamanda mimarın kendi çizimlerini, skeçlerini, mobilya ve iç mekan tasarımlarını da barındırıyor.

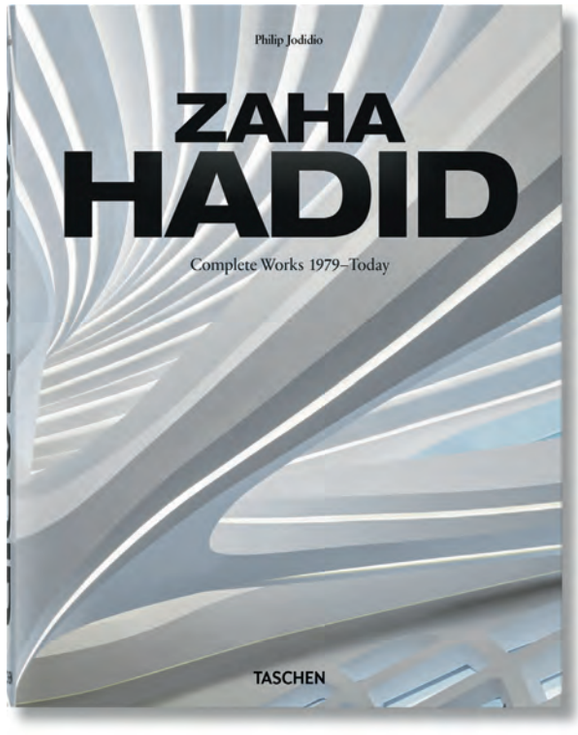

MİKRO YAŞAMI DOĞAYLA BULUŞTURAN İCAT: BASE CABIN

Mikro yaşam stilini mimari tasarımla buluşturan Base Cabin seyahat kelimesine yeni bir bakış açısı getiriyor. Seyahat esnasında doğayla bağlantı kurabilmenizi sağlayan Base Cabin, fütüristik bir evin çatısını andıran görünüme sahip. *Camper* minibüslere yenilikçi bir yaklaşımla hazırlanmış olan bu tasarım Avusturalya'da çok az adette bulunmakta. (Şu an için yalnızca üç adet mevcut.) Kişisel olarak hepimizin kendini evinde izole ettiği bu günlerde yolculuk yapmayı her ne kadar önermesek de Base Cabin özlediğimiz o seyahatler için tasarlanmış! Basit ancak kolayca yaşanılabilir bir alan yaratmak üzere hazırlanan bu tasarım İngiliz mimar Ben Edwards'ın imzasını taşıyor. İçerisinde duş ve tuvaleti olan bir banyo, mini bir mutfak, depolama alanı ve çift kişilik bir yatak odası barındırıyor. Edwards'a göre Base Cabin üzerinde çalışmak, küçük alanda yaşamın nasıl olabileceğine dair önceden düşünülmüş kavramları yeniden yorumlamak için bir fırsat doğurmuş.

ORTA DOĞU KONSEPTLİ PARFÜM

Louis Vuitton'un parfümleri bölgelere saygı göstermeye devam ediyor; karşınızda Nuit de Feu. Belli bir bölgeyi şekillendiren bir koku bulmak oldukça nadir olsa da parfüm ustası Jacques Cavalier Belletrud ekspertizliğinde hiçbir şey imkansız değil. Louis Vuitton için hazırladığı Nuit de Feu ile Jacques Cavalier, Orta Doğu'yu bir şişe içerisine sığdırıyor. Niş parfüm serisine eklenen Nuit de Feu içerisinde sizi parfümeri kökenine geri götüren tütsü; biraz yumuşaklık elde etmek üzere baharat ve limon notaları; Louis Vuitton'un sembolik malzemesi olan deri ve diğer malzemeleri öne çıkarmak için misk notaları barındırıyor. Bu kokuyu benzersiz kılan diğer özelliklerinden biri ise egzotik bir deri çantada geliyor olması. Bu parfümle moda evi aynı zamanda ilk defa bir parfüm için altın krokodil bir kutu tasarlıyor. Nisan başından itibaren Orta Doğu'da satışa çıkan parfüm dünyanın geri kalanında ise Temmuz ayından itibaren satılıyor olacak.

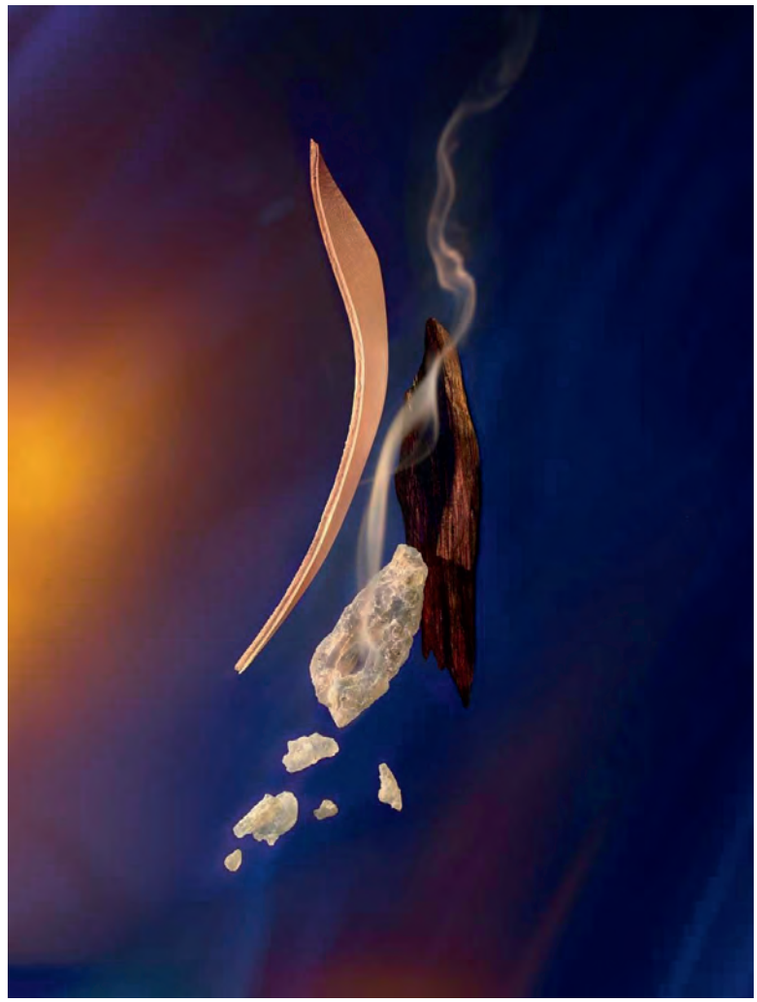

GELMİŞ GEÇMİŞ EN DAYANIKLI DEFENDER

Üstün yetenekli yeni Land Rover Defender ile tanışma zamanı. Şimdiye kadar üretilen en dayanıklı Land Rover etiketini üzerinde taşıyan yeni Land Rover Defender, 45 binden fazla bireysel test ile darbeye hazır olarak tasarlandı. Büyük, sağlam lastikleri sayesinde tüm arazilere hazır bir araç olan Defender, dayanıklı kauçuk bir zemine ve saten koruyucu film özellikli sağlam bir dış tasarıma sahip. Fark edilir ve güven veren siluetiyle yeni Defender, tüm şekillerde, boyutlarda ve gövde tasarımlarında mükemmellik faktörünü ön plana çıkarıyor. Dünyanızı genişletmeye yardımcı olmak için hazırlanan aksesuar paketleri ise her türlü macera tutkununu sık kullanılan yollardan çıkarıp doğanın oyun alanına taşıyor. Zorlu arazi koşullarında mücadele etmeye doğuştan yetenekli olan yeni Land Rover Defender sizi şehir içi karmaşasında, kayan kumlarda, buzlu zeminlerde ya da en çamurlu yollarda güvenle götürebilir.

BURBERRY - REBURBERRY

Burberry ''ReBurberry'' ismini verdiği tamamıyla sürdürülebilir materyallerle hazırlanmış İlkbahar/Yaz 2020 koleksiyonunu piyasaya sürdü. 26 parçadan oluşan bu koleksiyona aynı zamanda sürdürülebilir etiketler de eşlik ediyor. Çevre dostu malzemelerle hazırlanmış koleksiyon hem kadın hem de erkek edisyonlarını kapsıyor. Koleksiyonun öne çıkan parçaları arasında biyo bazlı asetattan üretilen gözlükler; balık ağları, kumaş artıkları ve endüstriyel plastik gibi geri dönüştürülmüş naylon malzemelerden elde edilen dış giyim ürünler ve yenilenebilir enerjinin kullanıldığı tesislerde üretilen çantalar yer alıyor. Burberry, "ReBurberry" koleksiyonunu piyasaya sürerken aynı zamanda, tüm kilit ürün kategorilerinde yer alacak küresel sürdürülebilirlik etiketlemesini de duyurdu. "Reburberry" koleksiyonunun tamamında bulunan bu fıstık renkli etiketler her bir parçanın ''olumlu özellikler'' olarak adlandırılan bir dizi kriteri barındırdığını gösteriyor. Şu anda Burberry ürünlerinin üçte ikisi bu özellikleri barındırsa da 2022 yılında tüm ürünlerin bu kriterleri karşılıyor olacağı planlanıyor.

ÇEVRE DOSTU YELKENLİ

Baltic Yachts geçtiğimiz aylarda 20 metrelik yeni projesi olan çevre dostu yelkenlinin tanıtımını yaptı. Sürdürülebilir lüksü denizlere taşıma mantığıyla hazırlanmış olan Baltic 68 Cafe Racer kısa mesafelerde hızlı sürüş için tasarlandı; hidrojenle çalışan türbinler, doğal keçeyle güçlendirilmiş bir gövde gibi fütüristik özelliklere sahip. Tasarımda Javier Jaudenes imzası taşıyan yat, 1960'ların Café Racer döneminden ilham alıyor. İçinde bulunan 30 kW'lık elektrik motoruna sahip 68'li düşük emisyonlu elektrik santrali, yelken halindeyken serbest dönen bir pervane ile hidroelektrik üretebiliyor. Bu başarı, yatın geliştirilen birçok çevre dostu özelliğinden yalnızca biri. Yelkenlinin tüm zemin kaplaması, geleneksel tik ağacı yerine Lignia Yacht'ın çevre dostu, dayanıklı çamından oluşuyor. Genel konsepti basit kontroller ve yelken kullanım rahatlığı olan yelkenlinin ilk teslimatları bu yaz bekleniyor.

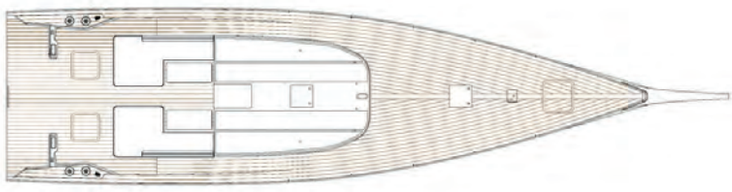

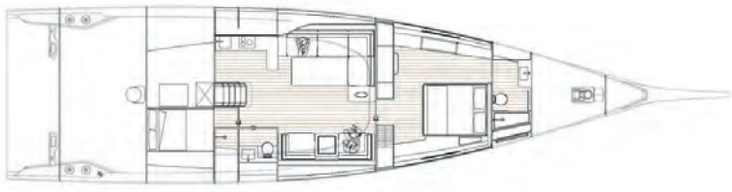

DALGASIZ SÖRF: FLITEBOARD

Sahip olduğu elektrikli motor sayesinde sörf yaparken dalga faktörünü ortadan kaldıran bu yeni nesil sörf tahtasını kullanmak için iyi bir denge yeteneğine sahip olmanız yeterli. İlk görüşte standart bir *hydrofoil* sörf tahtasından pek de farklı olmayan Fliteboard, altına yerleştirilmiş bir elektrikli motor ile çalışıyor. Saatte 40 kilometre hıza ulaşabilen Fliteboard tek şarj ile 25 kilometre gidebiliyor. Fliteboard'un kontrolü ise Flite Control adlı kablosuz bağlantılı bir bileklikle sağlanıyor. Flite Control üzerindeki OLED ekran sayesinde kalan pil ömrü, mevcut hız ve katedilen mesafe kontrol edilebiliyor. Deniz ve sörf tutkunları için macera dolu bir deneyim sağlayan Fliteboard, sörf yapabilmek için dalgalı denize girme zorunluluğunu yok etmeye kararlı görünüyor!

AIRPODS'A BOTTEGA VENETA DOKUNUŞU

Bottega Veneta ultra lüks deri örme tekniğiyle hazırlanan Intrecciato AirPod kılıfının yeni renklerini görücüye çıkardı. İlk olarak geçtiğimiz Ocak ayında markanın favori rengi, olarak siyah ile karşımıza çıkmıştı. İtalyan moda evi bu sefer turuncu, kırmızı ve mavi gibi aydınlık tonlarla da paletini iyice renklendiriyor. Parlak renklerle arası pek de iyi olmayanları da unutmayan Daniel Lee koleksiyona gri ve bej alternatiflerini de eklemiş. Apple'ın kolay açılır tasarımına uygun olabilmesi için deri kılıfın içinde plastik bir kısım mevcut. Aynı zamanda rahat taşınabilme özelliği sağlanabilmesi için metal bir klipsle takılabilen kayışı da bulunuyor. Marka pandemi dolayısıyla şu sıralar tüm e-ticaret faaliyetlerini durdurmuş durumda ancak koleksiyonun satışa çıkacağı biz bu satırlara yazarken konuşulmaya başlanmıştı...

BOSE'DAN YENİ NESİL GÜNEŞ GÖZLÜĞÜ

ABD merkezli ses ekipmanı üreticisi Bose'dan dahili kulaklık ve mikrofon özellikleri olan yepyeni bir güneş gözlüğüne ne dersiniz? Müzik dinlerken kulaklık takma ihtiyacını ortadan kaldıran Bose Frames Audio güneş gözlükleri, aynı zamanda sesli bir asistan görevi görüyor. Üzerinde bulunan tek kontrol tuşuyla açma ve kapama, çağrı yanıtlama, müzik çalma ve duraklatma, akıllı asistana bağlanma gibi pek çok komutu gerçekleştirebilirsiniz. Ayrıca ses seviyesini değiştirmek için bu tuşa basılı tutup başınızı sağa veya sola çevirmeniz yeterli! Güneş gözlüğünün sap kısmında yer alan hoparlörleri sayesinde ses akışını gerçekleştiren Bose Frames özel tasarımıyla sesi mükemmel şekilde duymanızı ve çevrenizdeki kişilerin de sesi en az şekilde işitmesini sağlıyor. Patentli akustik odacıklardan birinci sınıf lenslere kadar güneş ve ses için tasarlanan Bose Frames, siz müziğinizi dinlerken etrafınızdaki dünyayı duymanızı ve etkileşimde kalmanızı özgür kılan yeni bir deneyim ortaya koyuyor.

TELEVİZYON TASARIMINDA KELEBEK ETKİSİ

Bang & Olufsen hoparlörlerde görmeye alışkın olduğumuz, sınırları zorlayan tasarımlar bu sefer karşımıza yeni televizyon modelinde çıkıyor. Hareket edebilen panelli bir hoparlöre sahip bu televizyon tek tuş ile hoparlöre dönüşüyor. Televizyon kullanılmadığı süre boyunca hoparlörler tarafından kısmen gizlenerek arka planda kalıyor. Televizyon olarak kullanılmak istendiğinde ise TV yukarı kalkarak, hoparlörlerin bulunduğu ahşap tabakada kanat çırpan bir kelebek gibi açılıp zeminde yatay şekilde konumlanıyor. 77 inç ekrana sahip bu televizyon aynı zamanda 7.1 *surround* ses kod çözücüsüne sahip.

BUGATTI'NIN YENİ OYUNCAĞI

Bugatti, 5.4 milyon dolarlık yeni modeli Divo'nun teslimine başladı! Sipariş verebilen şanslılardan biriyseniz muhtemelen Bugatti hakkında çok şey biliyorsunuz zira henüz 40 adet üretilen bu yeni modellin hepsi eski Bugatti Chiron kullanıcılarına satıldı. Her zaman en lüks arabaları üretmesiyle akla gelen Bugatti, 3 milyon dolarlık Bugatti Chiron sonrası dudak uçuklatan Divo'yu otomobil dünyasına tanıttı. Divo'yu Bugatti Chiron'ın yeniden yapılandırılmış versiyonu olarak yorumlayan birçok kişi olsa da görünenden daha fazlası olduğunu söylememizde fayda var. Divo mühendisleri yalnızca iki sene boyunca bu modeli geliştirmeye ve neredeyse 3.000 mili şasi üzerinde geçirdi. Tahmin edeceğiniz gibi performans konusunda Divo, Chiron'ı sollayacak nitelikte. Ancak hız konusunda 261 km hıza ulaşmasıyla ünlü olan Chiron'dan 236 kilometre/hız kapasitesiyle bir adım geride kalıyor. Divo hala Chiron'un 8.0 litrelik, dört turbo şarjlı W-16 motorunu kullanıyor. Divo'nun özel üstyapısı daha iyi kullanım için daha fazla bastırma kuvvetine odaklanıyor. 236 mil/saat hıza ulaşan sınırlı sayıda üretilen hiper otomobil, Chiron'dan 198 kilo daha fazla ve 1,005 kilo bastırma kuvveti ile çalışıyor. "Divo'nun yeni tasarımı ve tamamen farklı yol tutuş performansı ile, uzun zamandır devam eden *coachbuilding* geleneğimizi tamamen canlandıran gerçek bir otomotiv işçiliği şaheseri yaratmayı başardık. " diyor markanın CEO'su Stephan Winkelmann. Bizce de öyle.

OFF-WHITE'TAN YENİ ARZU NESNESİ

Aksesuar koleksiyonuna yeni eklediği, ataçlardan oluşan zinciriyle dikkat çeken bu kanvas cüzdan, Off-White'ın arzu nesnelerinden bir diğeri olmaya hazır. Söz konusu Virgil Abloh ve Off-White olunca endüstriyel ürünlerden aldığı ilhamı hazır giyim ve aksesuarlarda görmek kaçınılmaz oluyor. Katlanabilir kanvastan oluşan bu cüzdan, ön tarafında ufak, fermuarlı bir göz ve Off-White logosu; iç kısmında ise fermuarlı bir bozuk para bölmesi, üç cepten oluşan bir kartvizitlik ve yine fermuarla ayrılan kağıt para bölmesi barındırıyor. Tasarımın öne çıkan ve arzu nesnesi olmasını sağlayan özellik ise bir grup ataştan oluşan zinciri. Satışa çıkan cüzdanı Harvey Nichols mağazalarından da satın alabilirsiniz.

Hyde Park

KENTSEL VAHALAR

Yazı Zeynep Yener

Üstte: Kensington Sarayı, Londra, 1730

Londralılar, şayet Hyde Park'ın olmadığı bir Londra'da yaşamayı hayal edecek olurlarsa, şehrin merkezinde 142 hektarlık bir alanı muhtelif emlak projelerine kaptırmış, VIII. Henry'den başlayarak tahta geçen bir dizi kral ve kraliçenin emeklerini boşa çıkarmış ve Brian Joneslu bir erken dönem Rolling Stones konseri ile, izleyiciler arasında Galler Prensi Charles ve Prenses Diana'nın da olduğu unutulmaz bir Luciano Pavorotti performansı dahil, pek çok konser deneyimini yaşamamış olduklarını düşünerek işleme başlayabilirler.

Domesday Kitabı kayıtlarına göre, 900 yıl kadar önce, bugün Hyde Park adıyla bilinen bu yeşil alan Westminster Manastırı'na aitti. Ülkesini Katolik Kilisesi'nin prangalarından kurtarmasıyla tanınan Kral VIII. Henry, İngiliz Reformu'nu gerçekleştirmesini takiben 1536 yılında çıkardığı özel bir yasa ile Hyde Park'ı papazların elinden almış ve saltanatının özel mülkü haline getirerek avlanma amaçlı kullanmıştı. Avlanma geleneği, I. Elizabeth ve parkın kapılarını soylulara açan I. James döneminde de devam etmiş; ardından gelen Kral I. Charles'ın ülkeyi iç savaşa sürükleyen ve idam edilmesiyle sonlanan vukuatlı hükümdarlığı süresince yaptığı belki de tek iyi şey, 1637'de Hyde Park'ı tamamen halka açmak olmuştu.

1665-66 yılları arasında yaşanan veba salgınında halkı korumak amacıyla bir süre burada kamp kurulması, Kraliyet Parklarının en büyüğü olan Hyde Park'ın (Kensington Gardens ile birleşerek kentin yüzölçümünde toplam 253 hektarlık bir yeşil alanı işgal ediyorlar), Londra şehir hayatındaki yer ve önemini vurgulamak adına toz pembe bir girizgah olmasa da, önemli bir milat sayılabilir.

Parkın planlama ve peyzaj anlamındaki gelişiminin miladı ise, 1689'da Kensington Sarayı'na yerleşen Kral III. William ve Kraliçe II. Mary çiftinin, yeni evlerinden Westminster'a uzanan bir rotada, 300 yağ lambasının aydınlattığı bir yolu Hyde Park'tan geçirmeleri. Bu düzenlemenin ardından, Kral II. George'un bahçe işlerine meraklı eşi Caroline, parka Serpertine Gölü'nün eklenmesi de dahil pek çok değerli katkıda bulunmuş ve Hyde Park, 1820 yılında Kral IV George'un yeni bir düzenleme talimatı vermesine dek neredeyse aynı kalmıştı.

Hyde Park'ta Rotten Row rotasında, Serpentine Gölü'nün güneyinde ilerleyen bir at arabası, 1970'ler; bu yol Viktoryen sosyetesi için bir pazar günü klasiğiydi

19. yüzyılda İngiltere'nin en önemli mimar ve şehir planlamacılarından biri olan Decimus Burton, Kral'ın talebiyle, Hyde Park Corner'a dikilmek üzere bir anıt tasarladı ve aynı zamanda parkın duvarlarını demir parmaklıklarla değiştirip, yeni kapılar ekledi. Bu esnada John Rennie adlı İskoç inşaat mühendisi de Serpentine üzerine bir köprü kurdu. 2004 yılında Prenses Diana anısına yaptırılan havuzu saymazsak, bugün Hyde Park, büyük ölçüde Burton'ın bıraktığı gibi duruyor. 1866 yılında aralarında Karl Marx'ın da bulunduğu Reform hareketi tarafından başlatılan bir geleneğin ve ifade özgürlüğünün sembolü kabul edilen Speakers' Corner da halen parktaki yerini koruyor.

Her ne kadar tarihi süreç içindeki hikayeleri Hyde Park kadar uzun ve dolambaçlı olmasa da, günümüz metropol hayatının merkezindeki şehir parklarının hiçbirinin bir gecede ortaya çıkmadığı malum.

16. yüzyıla dek birkaç seramik atölyesini barındırmak dışında hiçbir fonksiyonu olmayan Tuileries'nin kaderini değiştiren Kral II. Henri'nin dul eşi Catherine de Médicis idi. 1564 yılında bölgeye bir saray inşa edilmesini buyurarak, ardında sadece IV. Henri, XIV. Louis ve Napoléon Bonaparte gibilerin konaklayacakları muhteşem bir tesis bırakmakla kalmamış, aynı zamanda dolaylı yoldan Paris halkına keyfini sürebilecekleri bir park armağan etmişti. Zira başlangıçta saraya ait olarak İtalyan bahçesi formatında düzenlenen yeşil alan, 1664 yılında XIV. Louis'nin talimatıyla, dönemin ünlü peyzaj mimarı André Le Notre tarafından Fransız stilinde yeniden düzenlenmiş ve 1667'de Fransa'daki halka açık ilk kraliyet bahçelerinden biri olmuştu. Le Notre'un parkın ortasından geniş bir patika geçirerek, biri daire diğeri altıgen formunda iki gölet ekleyerek ve mermer heykellerle süsleyerek yeni görüntüsünü verdiği Jardin des Tuileries, 1871'deki Paris halk ayaklanması sırasında sarayın yerle bir edilmiş olmasına rağmen, bugün hala şehrin Louvre ile Place de la Concorde'u birbirine bağlayan en güzel köşesi olarak mevcudiyetini sürdürüyor.

'Avrupa'nın Çiçek Bahçesi' olarak tanınan, Hollanda'nın güneyindeki Lisse şehrinin sembolü Keukenhof da, her yıl dünyanın dört bir tarafından milyonlarca insanın ziyaret ettiği 32 hektarlık toprağını soylulara borçlu olan bir şehir parkı. Yüzyıllar boyunca Teylingen Kalesi arazisinin parçası olan bu topraklar, çoğunlukla avlanma amaçlı kullanılırken, 15. yüzyılda Kontes Jacoba van Beieren (Hollanda, Zelanda ve Hainaut'a hükmeden, savaşmayı ve evlenmeyi seven bir kontes), kalenin mutfağına hizmet edecek küçük bir sebze bahçesi eklemeyi

Tuileries Parkı'nı 1964'te bahçıvanlar yaza hazırlıyor

Hyde Park'taki Prenses Diana anıtı

Jardin des Tuileries

Keukenhof Park

talep etmeseydi, muhtemelen bugün parkın varlığından dahi söz etmiyor olacaktık.

Birkaç yüzyıl sonra kalenin yeni sahipleri olan Baron ve Baroness Van Pallandt'ın, Amsterdam'daki Vondelpark'ı tasarlayan peyzaj mimarı J.D. Zocher ve oğlundan 1850'li yıllarda kendi bahçelerine de el atmalarını istemesiyle, bugünkü Keukenhof'un temelleri atıldı. Zocherler'in İngiliz bahçelerinden esinlenerek yarattıkları bahçe, 1949 yılında, çiçek tohumu yetiştiricileri ve ihracatçılarından oluşan bir konsorsiyum tarafından ürünlerini sergilemek ve ihracat endüstrisini desteklemek amacıyla kullanılmaya başladı. 1950'de halka açılan parkın, ilk yılında 200 bin ziyaretçiyi ağırladığı biliniyor.

Hyde Park, Tuileries ve Keukenhof örnekleri, tüm kentsel parkların soylu bahçeler olarak hayata başladıkları izlenimini uyandırdıysa, New York'a nefes aldıran Central Park'ın, güllük gülistanlık bir saray bahçesinin değil, Manhattan'da etrafa hastalık saçan bir bataklığın şehir halkına büyük bir yeşil alan sağlamak amacıyla dönüştürülmesi ile hayata geçtiğini hatırlamakta fayda var.

19. yüzyılın ortalarında New York şehir nüfusu, Manhattan'a olan göçmen akınlarıyla katlanarak artarken, şehirdeki yaşam kalitesi de giderek düşüyordu. Bu durumu göz önünde bulunduran şehir yöneticileri ve birkaç hayırsever, halka bolca yeşil alan sağlayacak dünya standartlarında bir park inşa etmeyi kafalarına koymuşlardı. 1853'te arazinin satın alınması için gereken fonun onaylanması ve 1857'de Central Park komisyonu tarafından düzenlenen yarışmada, 33 proje arasından Frederick Law Olmsted ile Calvert Vaux'un sundukları 'Greensward Planı'nın seçilmesini takiben 1858'de çalışmalar başladı.

Olmsted, Central Park için geliştirdiği projede, İngiltere'de kamu tarafından finanse edilen ilk park olarak bilinen Birkenhead Park'tan ilham almıştı. Etrafını çevreleyen endüstriyel alanlardaki kötü yaşam koşullarına yanıt olarak inşa edilen Birkenhead Park, bu özelliği ile o dönemde tüm Avrupa parklarından farklılaşmıştı. Olmsted, Central Park'ın demokratik bir alan olması; zengin ya da fakir fark etmeksizin her türlü insanın toplanıp rahatça bir araya gelebileceği bir yer olması gerektiğine inanıyordu. Dolayısıyla parkın düzenlemesi ve peyzajı da bunu yansıtmalı, her şey doğala yakın olmalıydı.

Yoğun çalışmalar sonucunda Central Park'ın ilk bölümü birkaç ay içinde halka açıldı ve ilerleyen 15 yıl içinde projenin tamamı hayata geçti. 1900'lerin başındaki karmaşık politik süreçte ihmale uğrayan

Central Park

park, 1934'te efsanevi Belediye Başkanı La Guardia'nın çabalarıyla yeniden hayata döndürüldü, ancak 1960'larda sorunların yeniden başlaması, parkın her daim bakımlı ve güzel kalmasını sağlamak için gereken yıllık bütçeyi toplamakla yükümlü bir koruma kurulu oluşturulmasının önünü açtı. 'Central Park Conservancy' adıyla bilinen kurul, her yıl yaklaşık 100 milyon dolar bağış toplayarak, 25 milyon insanın ziyaret ettiği parkı en iyi koşullarda yaşatıyor.

Dünyanın bir diğer ucu Japonya'da, Tokyolular için gerek günlük hayatlarında gerekse tarihlerinin akışında önemli yer işgal eden 16 hektarlık bir yeşil alan ise, inşa edildiği araziden ya da bitki örtüsünden ziyade, temsil ettiği değerler ile öne çıkıyor. Bir zamanlar sessiz sakin bir balıkçı kasabası olan Hibiya, Edo döneminde (1603-1868) bir süre yerel bir daimyo (feodal lord) ailesinin eline geçmiş, Meiji döneminde

Jardin Les Tuileries İtalyan bahçesi formatındaki bahçe düzenlemeleri, 1664'te dönemin ünlü peyzaj mimarı André Le Notre tarafından Fransız stilinde yeniden tasarlandı

(1868-1912) ise yeniden imparatorluk tarafından kontrol edilmeye başlamış, hatta bir dönem imparatorluk ordusunun tatbikat alanı olarak kullanılmıştı. Ordu için Aoyama'da yeni bir tesis inşa edilmesiyle boşa çıkan bu arazinin derhal parka dönüştürülmesi uygun görülmüştü.

O esnada Japonya'da, tıpkı aynı dönemlerde Avrupa'da olduğu gibi, ulusal birlik duygusu öne çıkmış; Tokyo'nun halka açık ilk parkı olacak Hibiya'nın da ülkenin 1868'den sonraki modernizasyonunu simgelemesi temennileriyle, batılı stilde tasarlanmasına karar verilmişti. Mimar Honda Seiroku, master planını, Almanya'daki öğrencilik yıllarından kalma eski kitaplarda gördüğü Avrupa parklarından ilham alarak ve Japon unsurlar ekleyerek oluşturdu. Zira o dönemde tamamen batılı bir park yaratmanın ülkenin mantalitesine uygun olmayacağını düşünmüştü. Plan işledi; büyük bir meydan,

Hibiya Park

Japon bahçesi ve atlı arabalara uygun geniş yollardan ibaret üç ana bölümden oluşan park, 1903 yılının Haziran ayında kapılarını açtı. Açılışı takiben Hibiya, hızla ulusal ve resmi etkinlikler ve aynı zamanda karşıt gösterilere de zemin oluşturacak bir kentsel meydan olarak kullanılmaya başladı. Sadece iki yıl sonra, Rus-Japon Savaşı ardından imzalanan Portsmouth Antlaşması maddelerine karşı düzenlenen şiddetli protestolara sahne olmuştu. Hibiya Park'ın siyasi olaylarla ilişkisi II. Dünya Savaşı sırasında yoğunlaşarak, 1970'lere kadar devam etti. Şimdilerde ise yakın civarda çalışan insanların öğle molalarını değerlendirdikleri, akşamları genç çiftlerin buluştukları sakin ve huzurlu bir şehir parkı olarak hayatına devam ediyor. Japon halkının onlara son derece egzotik gelen menekşe ve lale gibi çiçeklerle ve batılı müziklerle ilk tanıştıkları yer olduğu hep hatırlanarak...

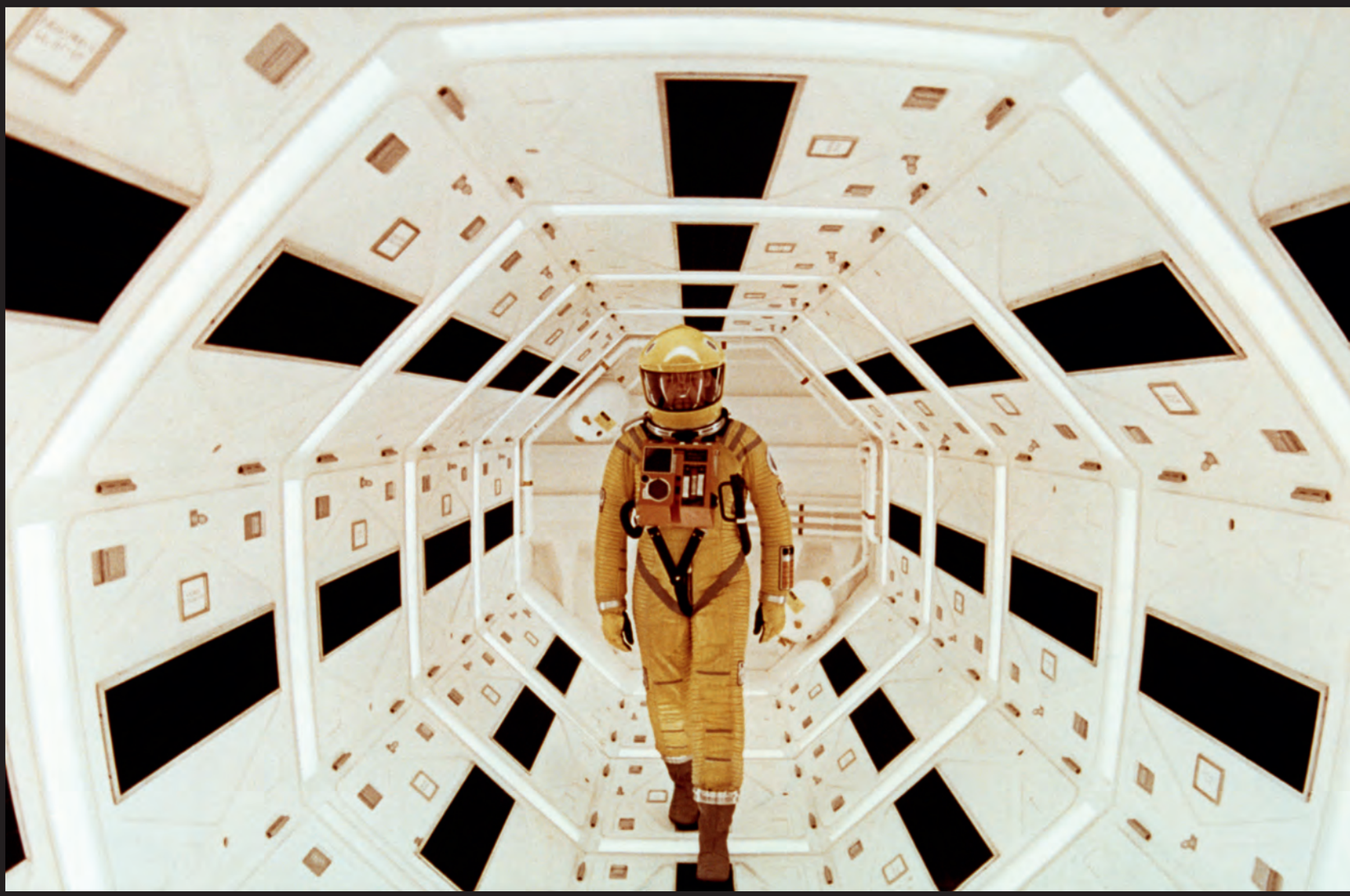

SİNEMATOGRAFİK KEHANETLER

Yazı Utku Palamutçu

Stanley Kubrick yönetmenliğindeki *2001: A Space Odyssey* setinde Gary Lockwood

Belki internette denk gelmişsinizdir; 1994 yapımı *Friends* dizisinin bölümlerinden birinde, ana karakterlerden Ross ve Rachel, bebekleri Emma'nın birinci yaş gününü kutlamak için bir parti organize eder ve bu partide geleceğe bir mesaj göndermek için herkesin iyi dileklerini kameraya çekerler. 18'inci yaş gününde kızlarına verecekleri bu video, dizi gerçek olsaydı 2020 yılında açığa çıkacaktı. Bu ayrıntıyı fark eden birkaç *Friends* hayranı, Emma'ya ithafen 2020'nin korkunç bir yıl olduğunu ve bu mesajın beklentileri karşılamadığını anlatan komik videolar hazırladılar. Belki *Friends* ekibinin tahayyül ettiği 2020'yi yaşayamıyoruz, ama tahminleri doğru çıkan, ya da en azından geleceği daha analitik bir şekilde okuyan filmlerin varlığından haberdarız.

Sinema, geleceği tahmin etmek konusunda serbest çağrışımın en üst seviyelerde seyrettiği prensiplerden biri. Aklınıza gelen

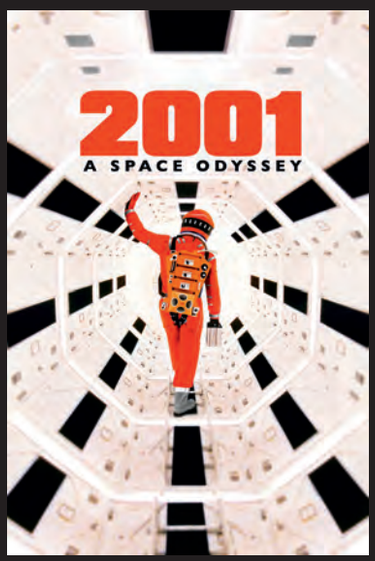

Imaged by Heritage Auctions, HA.com

her türlü sıra dışı, akıl almaz yeniliği istediğiniz filme entegre edebilecek güce sahip olduğunuz bir alan, tabii, konu bilim kurgu filmleri olduğunda... Bugünün yüksek teknolojisine ulaşılmadan önceki yıllarda, tahmin edeceğiniz üzere sinema sektörü de mevcut teknolojiyle, sınırlı şartlar altında üretim gerçekleştiriyordu. Lakin, bu senaristlerin ve yönetmenlerin hayal gücüne ket vurmadı.

1902 yılında Georges Méliès'in yazıp yönettiği *Le Voyage Dans la Lune*, Jules Verne'in Ay'a Seyahat adlı kitabına pek de bağlı kalınmayarak yaratılmış bir bilim kurgu filmiydi. Amaç, insanoğlunun Ay'a yolculuğunu görselleştirmekti.

Siyah beyaz film, bu bağlamda belki de geleceği, trajikomik bir şekilde tahmin eden ilk filmlerden biri olarak görülebilir.

İlerleyen yıllarda sinema sektöründe belli kırılma noktalarına sebep veren kült filmler üretildi. Özellikle sinema sektörünün demirbaşı görselliği zenginleştirecek teknolojilerin gelişmesiyle birlikte, geleceği tahmin edebilme yetisi de daha geniş bir spektruma yayıldı. Önceleri en büyük hedef Ay'a gitmek iken, zaman içerisinde klonlama, uçan otomobiller ve yapay zekanın insanlığı ele geçirmesi, neredeyse sıradan konular halini aldı.

1968 yapımı Stanley Kubrick filmi *2001: A Space Odyssey*, bu anlamda bir dönüm noktası olarak ele alınabilir. Doktor Heywood Floyd'un uzaydan ailesini görüntülü bir şekilde araması, uzaya yolculuğu bir kenara bıraktığımızda filmin, bugünün teknolojisine dair tahmin ettiği güçlü öğelerden biri. Üstelik bu aramayı yaparken görünen detaylardan biri de doktorun görüntülü konuşma aracına kredi kartına benzer bir kart sokarak aramayı gerçekleştirmesi. 60'lı yıllarda kredi kartının bugünkü popülaritesini yakalamadığını göz önünde bulundurursak, Kubrick internet üzerinden ücretsiz görüşmeye yetişememiş olsa da, görüntülü aramayı uygun bir fiyat karşılığında uzaydan yapılabilir kılmıştı.

1966 yapımı *Star Trek*'te, uzay çağının derinliklerine inilirken, bir yandan günümüz teknolojisine ilham verecek gelişmeler de yaşanıyordu. Kullanılan antenli, katlanılabilir kapaklı iletişim aracı, bugün elimizden düşürmediğimiz

Star Trek, 1966

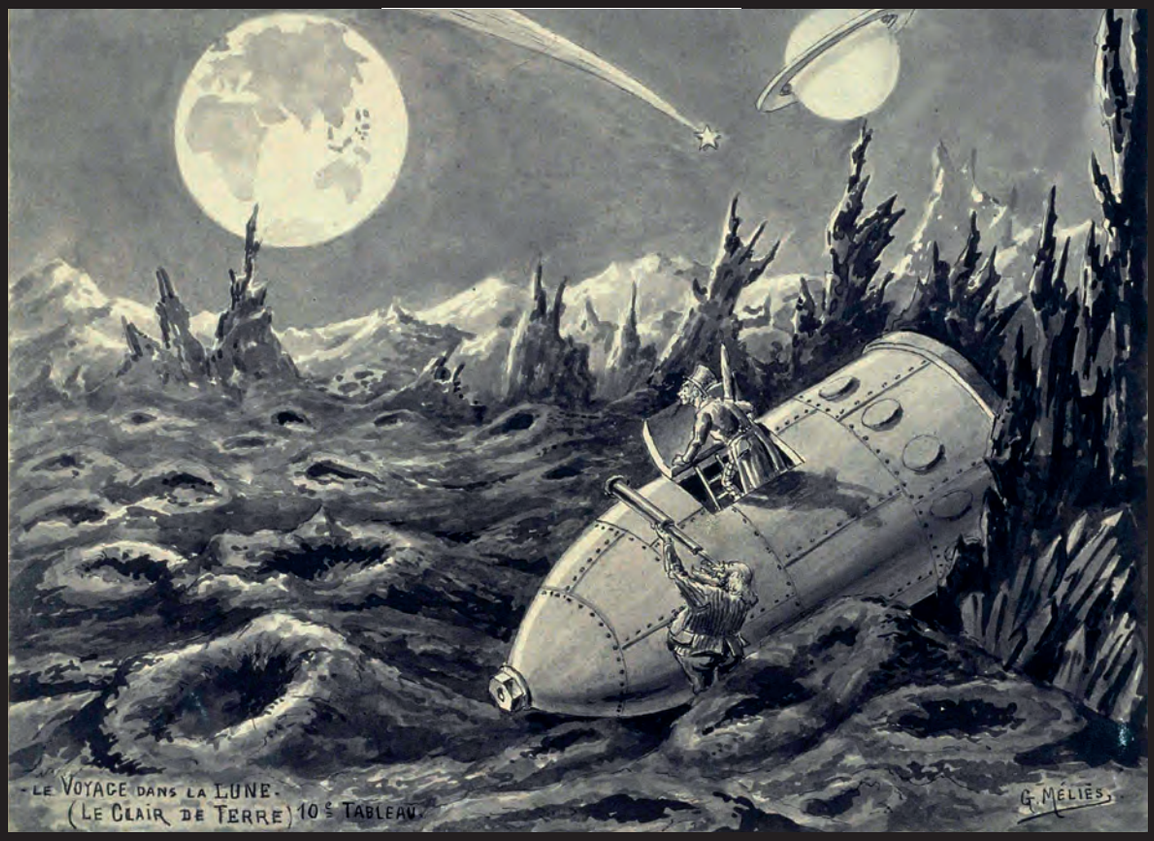

Ozel koleksiyondan bir çizim, *Le Voyage dans la Lune*, 1902

akıllı telefonlarımızın belki de atası olarak beyaz perdede görünüyordu. O günlerde bu filmi izleme şansına erişen insanlar arasında, bu teknolojik detayın etkisinde kalan Martin Cooper da vardı. Bu isim belki firma adıyla lanse edilmediğinde bir şey ifade etmiyor ama Cooper, filmin etkisinde kaldıktan sonra 1973 yılında, bizzat filmde kullanılan telefondan ilhamla Motorola'nın ilk cep telefonu prototipi Motorola DynaTAC'i tasarlamıştı.

Malum, geçmişte üretilen filmler bugünlerde yaşadığımız çağın betimlemesini yapmaya çalışıyordu. Bugün üretilen ilginç yapımlar ise, belki de bizim tanıklık edemeyeceğimiz olayları keşfetmenin peşinde. Geleceğe dair on binlerce senaryo üretiliyor, gelişen teknolojinin oluşturduğu eğriyle paralel şekilde, gelecek varyasyonları da durmadan artıyor. Buna rağmen yakın gelecekle ilgili kurnaz senaryolar üretebilen yapımcılar ise, daha çok merak uyandırıyorlar. Netflix yapımı *Black Mirror,* BBC ve HBO ortak yapımı *Years & Years* gibi akıl almaz teoriler, yakın gelecekte olabilecekleri sansürsüz diyebileceğimiz bir dilde yansıtıyor.

Özellikle son zamanlarda

Black Mirror, 5. sezon, 2019

farklı mecralarda yayınlanmak üzere kurgulanan distopik hikayeler, yakın geleceğin ürkütücü ve ancak bir o kadar da ilgi çekici gizemini aralamak adına ses getiriyor. Hulu'nun orijinal içeriklerinden biri olan ve FX ile ortaklaşa bir proje haline getirilen mini dizi *Devs*, kuantum fiziğini merkeze alan, zamanda yolculuğu mümkün kılan ve işin özü itibarıyla yapılan her türlü eylemin bir nedeni olduğundan hareketle geleceği şekillendiren bir yapıyı ele alıyor. İsa'nın sesini duyan, ilerleyen günlerde hangi arkadaşının cinayete kurban gideceğini görebilen, bugününü geleceğe göre şekillendiren bir ekibin hikayesini anlatan dizi, geleceğe dair komplo teorileri kurmaktan keyif alıyorsanız, listenize eklenebilir.

Geçici bir süreliğine evlerimize kapandığımız günlerin ardından geleceğe dair olumlu hayaller kurmaya çalışırken, ilerleyen yıllarda insanoğlunun sağlık problemlerinin ortadan kalktığı ve hasta olmanın anomali sayıldığı ütopik bir senaryo yazılıyor mudur, bilemiyoruz. Ancak geleceği tahmin ederken eskiye kıyasla çok daha geniş bir hayal gücüne sahip olduğumuz aşikar...

Years & Years, 2019

Meksika evlerinin *rooftop*'ları

MODERN VE ANTİK ÇAĞ MİMARİSİNİN BİRLEŞİMİ: ROOFTOP KÜLTÜRÜ

Yazı Aylin Kumdagezer

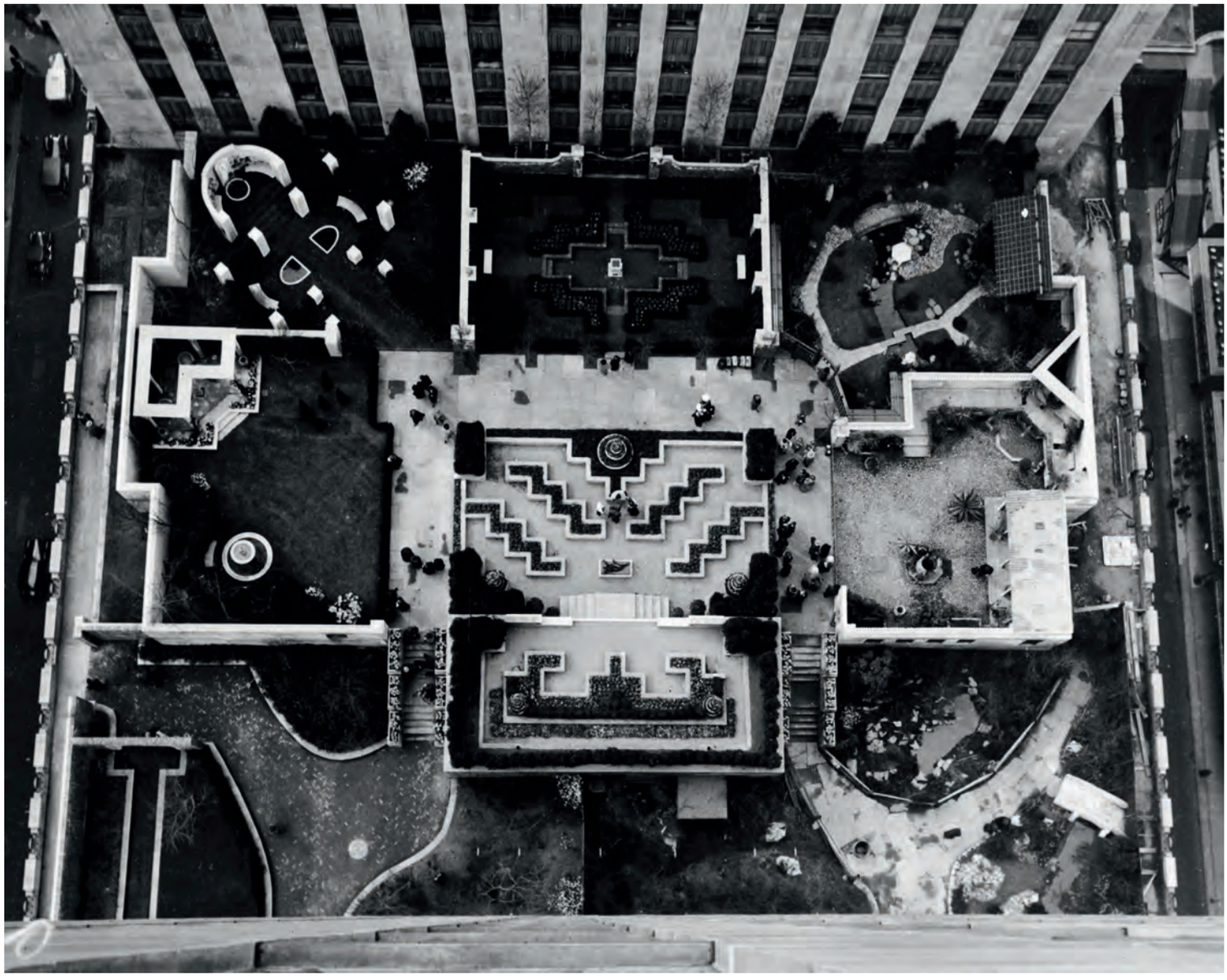

Rockefeller Center'ın on birinci katında yer alan rooftop'ın görüntüsü, 1935

Neolitik Çağ'ın sona ermesiyle yerleşik hayata geçiş yapan insanlık, aidiyet duygusunu da tatmış oluyor. Öyle ki dış etmenlerden korunurken, iç güdüsüyle doğanın nimetlerinden yararlanmasına son vererek, kendisinin de üretebilme becerisine sahip olduğunun farkına varıyor. Dönem itibarıyla normal gelen bu gelişimin, aslında bir sonraki çağa atılan ilk adım olduğunu idrak etmeyen insanlar, hayatlarına resmen ev kavramını dahil etmiş oluyor.

Mağara ve ağaç kavuklarından kerpiç evlere uzanan yüzyıllardan sonra, yapılarda daha dayanıklı malzeme ve materyaller kullanılmaya başlanıyor. Atalarından miras kalan keşfetme duygusuna her daim yenik düşen insanlık, ev kavramına atfettiği zihinsel ve ruhsal dinginlik anlayışını geliştirmeyi sürdürüyor. Dört duvardan oluşan bir yapının hissettirebileceği basit duygulara anlamlar yükleyerek, bir nevi kendi hayal dünyalarımızı kurguluyoruz.

Zihninizde kurmaca olarak var olan fakat gerçeklik kazanması için birçok etmenin

Babil'in Asma Bahçeleri'ni gösteren bir çizim

senkronize bir şekilde bir araya gelmesini şart koşan mimarlık, fiziki yapıların durum ve koşullara adapte olabileceğinin bir kanıtı olarak gösterilebilir. Yaşadığımız çevrenin sosyoekonomik bağlantıları ve kültürel oluşumları, beşeri coğrafya alanında etkin bir rol oynuyor ve herhangi bir şekilde müdahale edemediğimiz iklim şartları gibi fiziki etkenler de yapılarda insanlara yol gösteriyor.

Yapı formunda kullanılacak malzeme konusunda kafası hayli karışık insanlığa önce iklim koşulları kılavuzluk ediyor. Böylece Akdeniz ikliminin görüldüğü bölgelerde, yaz aylarının sıcak havalarında bir nebze de olsa serinlemek amacıyla kullanılan materyal çeşitliliğiyle; soğuk iklimin etkisi altında kalan coğrafyalar arasında değişiklikler görülüyor. Bu konuda yakın tarihe dönersek, kasırga, hortum gibi doğal afetlerin sıklıkla görüldüğü Amerika kıtasında mimari yapılara eklenen sığınak bölümlerinden bahsedebiliriz.

İnsanın elinde olan gelişmeler doğrultusunda da değişiklikler meydana geliyor. Değişen demografik grafikler, gelişen kent algısıyla bir araya gelince, metrekareye düşen insan sayısı günden güne artıyor.

Böylece hayatımıza çok katlı yapılar entegre oluyor. Özellikle metropollerin siluetinde yükselen rezidans kavramı, kimilerine göre insan hayatını kısıtlayan bir form olarak görülürken, kimileri yüksek katlı binaların dünyanın kaçınılmaz bir sonucu ve gerekliliği olduğunu savunuyor. Topraktan uzaklaşan kat yüksekliği, insanların doğa ile iletişimini sekteye uğratsa da, balkon/teras teması bir şekilde yeniden nefes almaya olanak sağlıyor.

Balkonların tarihi, Orta Çağ ve Rönesans döneminde taş işlemelerin yapıldığı kornişlerle desteklenen örneklere dek uzanıyor. Her dönem farklı misyonlar üstelenen fakat ortak paydada insanları bir araya getirmek için yaratılan bu çıkıntı, günümüzde konutlarda yaşam alanını çeşitli aktivelerle genişletmek amacıyla kullanılıyor. Söz konusu Roma ve Victoria dönemlerinde ise farklı bir amaç için kullanılıyor: halka sesleniş.

1951'de Barkers of Kensington için bir ilan

Balkonlar, bir diğer işlevini kültür ve sanat performanslarının sergilendiği binalarda, seyircilerin sahneyi daha net görebilmeleri için oditoryumlara uyum sağlayarak kanıtlıyor.

Tarih boyunca insan ihtiyaçlarıyla

1934'de Thames Nehri ve Tower Bridge manzarasıyla *rooftop*

tasarımsal değerlerin girift bütünüyle oluşturulan yapıların, dönem şartlarına adapte olabilme yetileri halen gelişiyor. Bu yapıların belki de hiçbir zaman vazgeçmek istemeyeceği doğal unsuların başında ise toprak ve hava yer alıyor. Balkon kavramıyla havanın yapılara entegrasyonun sağlanmasının ardından, aynı zamanda toprağa da dokunmak isteyen insan, böylece hayatına *rooftop* kültürünü ekliyor.

Ev konseptinin yanında, mimari yapılardaki tapınak formunun, insanlığın minnet duygusunu yansıttığı biliniyor. M.Ö 4000 ile 6000 yılları arasında Mezopotamya'nın antik *ziggurat*ları buna verilebilecek en kadim örneklerinden biri: Katmanlı teraslar, taş kürenin gelişmiş canlıları ile gökyüzü arasında bir köprü görevi görüyor. Teras şeklinin bir adım yeşillendirildiği Babil'in Asma Bahçeleri belki de günümüze uzanan *rooftop* kültürünün ilk adımı olarak kabul edilebilir.

Kent yaşamının sunduğu kaotik denklem arasında kendine zaman ayırmak ya da bir nebze de olsa rahatlamak isteyen modern insanlık da teras ve *rooftop*'lara sığınıyor. Bahsi geçen gelişen toplumun yükselen binalara olan ilgisi her ülke sınırı içerisinde günden güne artış gösterirken, Amerika bu konuda kendini bir adım öne çıkarıyor. Gökdelen tarihinin ilmik ilmik işlendiği bu coğrafya, insanlara nefes alabilecekleri alanlar sunmaktan da çekinmiyor ve 19. yüzyılda bina formlarına teras motifini ekliyor. Yüksek katlı binaların tepelerinde bahçe kültürünü yansıtmak için tasarlanan *rooftop*'ların çıkış noktası, toplulukları bir araya getirmek için bir alan yaratmak.

Rudolph Aronson'un Avrupa'ya yolculuğu Amerika kıtasına eklenecek yeni bir tasarımın da başlangıcı olarak kabul ediliyor. Yaz aylarında müzikal ve tiyatro performanslarını teraslarda sergilendiğini deneyimleyen Aronson, New York mimarisinde nasıl bir değişiklik yapacağına karar vererek ülkesine geri dönüyor. Böylece Rudolph Aronson, Manhattan'daki *Morrocan* stiline sahip Casino Theatre'ın tepesine teras inşa edilmesini sağlayarak, henüz klimanın keşfedilmediği bir dönemde sahne performanslarının sergilendiği yerlere alternatif üretiyor. Atılan bu adımla birlikte, *rooftop* kültürü birçok insanın ferah ve havadar şekilde etkileşim içerisinde olabileceği bir alan haline dönüşüyor. Çeşitli kamusal alanlardaki *rooftop* algısı gelişen teknoloji ve değişen zevk skalalarıyla insanların sosyalleşebileceği yegane bütünleyici formlardan biri olarak mimaride kendine özel bir yer ediniyor. Birinci

Piazza di Spagna yakınlarında klasik Roma mimarisiyle bir araya gelmiş *rooftop*

Dünya Savaşı'nın getirdiği minimalizm etkisi her disiplinde kendini gösterirken mimari projeler de bu akımdan oldukça etkileniyor. İhtişam ve abartı yerini sadeliğe bırakırken, *rooftop*'ların modern mimarinin yeni merkezlerinden olduğu projeler hızla yayılmaya başlıyor.

Sosyalleşme için yaratılan farklı form ve tarzlardaki *rooftop* tasarımları aynı zamanda toplum arasındaki hiyerarşik düzenin de bir göstergesi. Örneğin, 1870'lerde şimdilerde rezidans olarak adlandırdığımız konutlara yapılan yatırımlar, Amerika'nın kentsel sınıf ayrımlarının bir kanıtı olarak gösteriliyor. Öyle ki dönemin mimari projelerinin dikkate aldığı en büyük etken kişinin kendisini daha özel hissetmesi oluyor. İç içe olan yapıların daha çok alt sınıfı temsil ettiği bir dönemde bu yüzdendir ki, aynı yapı içerisinde farklı girişler ve komşuların müdahale edemeyeceği özel alanlar yaratılıyor; bu durum konut mimarisinde bireyselliğin ön plana çıkartılmasına zemin hazırlıyor.

Amerika'nın ardından 20. yüzyılın başlarında Avrupa'da da konut mimarisine konsept olarak dahil edilen geniş terasların akabininde, 1903'te Auguste ve Gustave Perret'nin Paris şehir planlamasına uygun olan veranda ve çatı bahçeleriyle ünlenecek yapılar inşa etmeye başlıyor. Ardından 1912'de Henry Sauvage teraslı ev konseptini geliştirerek projelerine dahil ediyor.

Walter Gropius ve Frank Llyod Wright gibi isimler ise binaların çatılarında bulunan alanlara kendi perspektifleriyle yeni bir soluk getiriyorlar. Bu isimlerden biri, Le Corbusier, *rooftop* ve terasların botanik bahçeye dönüşümünde olağanüstü çabalar içerisinde bir mimar olarak, bu formu, konutlardaki en sevilen ve şehirde kaybolan alanların geri kazanıldığı yer olarak betimliyor. Böylece 20. yüzyılın başlarında düz çatı çizgileri daha elitist ve *snob* olarak kabul edilirken, *rooftop*'lar modern mimarinin etkisiyle evlerin kullanım alanlarına katılarak sosyalleşme bölümü olarak tanımlanmaya başlanıyor. Mimarinin her alanında olduğu gibi *rooftop*'lardaki ilerleme de, gelişen teknolojiyle birlikte farklı materyal ve tasarımlarla devinim halinde. Zira çarpık kentleşme ve şehirlerdeki yeşil alanların git gide kendini gri tonlara bırakması insanların nefes alabileceği alanlara duyduğu arzunun daha da artmasına neden oluyor. Böylece milattan önceki yıllarda insan ile doğa arasında iletişim kurmak amacıyla ortaya çıkan teras kavramı, 21. yüzyıl bakış açısıyla misyonundan ve vizyonundan ödün vermeden yenilenmeye ve yinelenmeye devam ediyor...

Sol sayfada: 1920'lerde Kempinski'de servis edilen meyveli dondurma tabağı

TAT DUYGUSUNA SOĞUK KOMPRES

Yazı Alican Saygı

Bugün kolayca ulaşabildiğimiz dondurmanın, yaklaşık iki bin yıl önce lüksün bir sembolü olduğunu tarihsel kaynaklardan teyit etmek mümkün. Kralların ve şahların tükettiği bu ürün, geçmiş zamanlarda bal ve sütün dondurulmasıyla elde ediliyormuş. Soğuk yerlerde, karların altına gömülerek hazırlanan ve tüketilmeden önce hızlı bir şekilde nakle ihtiyacı olan bu ürün günümüzde çok farklı içeriklerle ve farklı isimlerle anılan bir halde.

İlk üretildiği ve tüketildiği zamanların Pers şahlarına dayandığını biliyoruz. Bu kültürün Avrupa'ya gelmesi Orta Çağ'ın ardından gerçekleşiyor. Marko Polo'nun Çin'de dondurulan pirinç ve süt karışımı tariflerini İtalya'ya getirmesi Avrupa'da hızla yayılacak kültürün başlangıcı oluyor. Bu taşıması hazırlamasından daha meşakkatli olan ürün, soğuk depolama alanlarının mevcut olmadığı zamanlarda Avrupa'da da lüks tüketim sağlayabileceği için yüksek gelir seviyesinde olan insanların, yani aristokratların yediği bir ürün halini alıyor. Dondurma, Çin'den İtalya'ya getirilip İtalyanlar tarafından orijinalinden daha meşhur bir hale getirilen ikinci tarif oluyor. (Birincisi, tahmin edebileceğiniz gibi makarna.) Dondurma üretimi konusunda akla ilk gelen ülke olan İtalya'nın bu teknikle tanışmasının başlangıcı 1300'lü yıllara denk gelmekte. Tüm Avrupa'da kullanılmaya başlanan bu teknik günümüz koşullarında, teknolojik gelişmeler sayesinde daha kolay, daha verimli ve daha farklı çeşitlerde kullanılıyor. Elbette artık dağların eteklerinde yapılmıyor, soğutuculu dondurma makinaları üretim faaliyetlerini gerçekleştiriyor.

Günümüzde dondurma yapımıyla ilgili farklı teknikler mevcut: Birincisi, soğuk bir hazne içerisinde döndürülen dondurma karışımının soğukluğu -15 dereceye kadar indirilmekte, bu aşamada sürekli çırpılan dondurma bir blok halinde değil, kremamsı bir dokuyla üretilmektedir. Diğer bir teknik ise blok halinde dondurulan karışımın kuvvetli bıçaklar

Üstte: Haziran 1919'da, Old Luigi Antonio'nun dondurma standı Londra'da for St James Palace Garden'dayken

sayesinde hem havalandırılması hem de kıvamının değiştirilmesi için karıştırılmasıdır. Aynı zamanda, özellikle Asya ülkelerinde kalıp halinde dondurulan bir buz kütlesinin keskin bıçaklarla rendelenmesi ve üzerine meyve bazlı sosların dökülmesi de başka bir tekniktir. Bir diğer metot ise dondurma yapılacak sıvının çok soğuk bir zemin üzerine dökülüp spatulalarla kazınarak ve ince bir şekilde kıyılarak rulo şeklinde hazırlanmasıdır. Avrupa geleneklerine göre iki farklı dondurma şekli var. Birincisi süt ürünleri ve yumurtanın kullanıldığı dondurma tarifi, bir diğeri ise süt ürünleri kullanılmadan yapılan, meyve suyu veya püresi ile gerçekleştirilen sorbe metodu. Sorbe ismini Osmanlı mutfağında sıkça tüketilen şerbetten almakta. Yüksek gama ait yıldızlı restoranların

Amerikalı askerler, Ağustos 1944'te Paris'in Alman işgalinden kurtuluşunun ardından Notre Dame Katedrali'nin önündeki dondurma standındalar

menülerinde tatlılara eşlik eden dondurmaların yanında tuzlulara da eşlik eden dondurmalar ya da sorbeler bulunmakta. Şahsen bu tür restoranlarda yaptığım dondurmalar arasında, balıklı soğuk giriş tabaklarına avokadolu sorbe, dana "tartare" isimli çiğ dana kıymasının çeşnilendirilerek yapıldığı meşhur Fransız tarifindeki hardallı dondurma ve hatta çiğ balık dilimleri ile servis ettiğim wasabili dondurma bulunuyor. Dondurma aynı zamanda günümüzde sporcular için harika bir besin kaynağı. Bu tür tariflerde elbette şeker yerine sakkaroz gibi, nispeten daha az zararlı şekerler kullanılmakta. A, B, D vitaminleri ve kalsiyum açısından zengin olabilen bu ürün, görüldüğü gibi artık sadece lükse dair bir ürün değil. Dondurmalar vitaminler ve besin değeri

içeriğine göre değişkenlik gösteriyor. Buna bir örnek vermek gerekirse vanilyalı dondurma; kalsiyum, A, B vitaminleri ve protein açısından zengindir. Yani spor ile bir hayli yakından ilgilenenler için, sakkaroz gibi alternatif şekerler kullanıldığı takdirde, çok iyi bir besin kaynağı.

Dondurma farklı coğrafyalarda, farklı ürünlerle ve dokularda üretilmekte. Anadolu'da üretilmiş olan ve bizim "Maraş dondurması" olarak bildiğimiz dondurma, doku anlamında diğer dondurmalara oranla ciddi farklılıklar göstermekte. Hepimizin bildiği gibi uzun süre dövülerek, üç temel malzemesinden biri olan salebin nişastasının çıkarılmasıyla hazırlanan Maraş dondurmasının diğer iki ana malzemesi elbette süt ve şeker. Biz Maraş dondurması

Benjamin Darling'in 2011'deki kitabı *I Scream for Ice Cream*, dondurma için tarifler sunarken aynı zamanda dondurma illüstrasyonlarına da yer veriyor

desek de, Kahramanmaraş topraklarına Halep'ten getirildiği düşünülüyor.

Yukarıda bahsettiğimiz gibi, üretimi ve taşıması zahmetli bu ürün günümüzde kolayca yapılmakta ve maalesef, maliyet düşürmek ve daha geniş kitlelere pazarlayabilmek adına içerisine kıvamlandırıcı ve/veya koruyucu gibi birçok madde eklenmekte. Bu sebeple "artizan" olarak adlandırdığımız, Türkçe'ye çevirisi zanaatkar olarak geçen üreticileri tercih etmek bu tür katkı maddelerinden uzak durmamızı sağlayacaktır. Soğuk ve tatlı olması sebebiyle tat hücrelerimizi fazlasıyla tatmin eden dondurma; bugün, yarın ve uzak gelecekte, sağlığımız yerinde olduğu sürece, insanoğlunun vazgeçemeyeceği bir tarif olmaya devam edecek.

Annecy La Plage posteri

AÇIK SULARDA REFORM

Yazı Aylin Kumdagezer

Üzerimizde taşıdığımız kıyafetlerin sembole dönüşmesi sadece günümüz düşünce yapısına mahsus bir durum değil. 17. yüzyıldan bu yana her giysi ya da aksesuar, statü ya da ayrıcalıklarla ilişkilendirilebilir. Öyle ki, stilistik ve teknik açıdan yenilikçi Fransız moda endüstrisinin temeli, Versailles Sarayı'nın burjuva kesimine uzanıyor. Kral XIV. Louis'nin, namıdiğer Sun King'in hükümdarlığında, peruk ve kıyafetlere verilen önemin ardından, nesillerden nesillere geçen bu görüş, sonraları Kral XVI. Louis ve Marie-Antoinette'e devrediliyor.

Sarayın kast sisteminde en tepede olması ve de halkın ne ekmek ne de *pasta* bulamıyor olması, iki farklı sınıfı tek bir olayda buluşturuyor: Fransız Devrimi. Bu sosyoekonomik olay Fransa'nın moda endüstrisine olan bağımlılığına gem vuramıyor.

Fransa'nın moda tasarımına eklediği birçok çizgiden bahsetmek mümkün. Bu cümlenin ardından gelmesi en olası isimlerden biri, Coco Chanel. Kadın gardırobuna "siyah elbise" kavramını eklemesi 1920'li yılların modasında bir nevi devrim niteliğindeydi. Daha doğrusu Chanel siyah renkli kıyafetlere atfedilen matem kelimesini bir kenara bırakarak bu rengin de şık görünebileceğini kanıtlayan tasarımları ele aldı. Böylece kasvetli renk hakkında oluşmuş önyargıları (bir nebze de olsa) kırabildi.

Altta: İlk kez modern çizgilere sahip bikini modelini tasarlayan Louis Réard, 1940'lar

Fotoğraf: Slim Aarons, 1970

Bir başka ilk de, tenis ile bağdaştırdığımız bir isim olan René Lacoste tarafından yapıldı. 1926'da arkadaşı Robert George'un *blazer* ceketine çizmesini istediği timsah figürü, 1933'te André Giller'nin polo tasarımına logo olarak işlendi.

Ama savaş dönemi modada da bazı kuralların değişmesine neden oldu. Kimi tasarımlar gündemin ağır havasından ilham alırken, Christian Dior gibi bazı isimler de savaş sonrası kadın koleksiyonlarında daha renkli ve vücut hatlarının ön planda olduğu çizimlere yöneldi. Kadınların bir şekilde geçmişin ağır psikolojik travmalarından uzaklaşmaları için, her parça daha kıvrımlı kesim ve şekiller kullanılarak bir araya getirildi. Kadın koleksiyonlarında santim santim kısalan etek boylarının ardından, tasarım parçalarının kadın erkek olarak ayrıştırılmaması gerektiğini düşünen isimler sayesinde, kadın figürlerinde dönemin şartları baz alındığında marjinal sayılabilecek çizimler boy göstermeye başladı. Öyle ki 1954'te Givenchy'nin gömlek elbisesi ve 1960'larda Yves Saint Laurent'ın *Le Smoking* adındaki smokin takımıyla tabular yıkılarak kadın tasarımlarında feminenlik yeniden tanımlandı.

Tüm bu faktörlerden hareketle, modanın özellikle Fransa'da yönlendirildiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Etimolojik olarak Fransızcadan çıkma evrensel bir dil yaratan moda terimleri ve kıyafet isimleri de bir önceki cümlemizi destekliyor.

Sıralayabileceğimiz birçok kelimenin arasından seçeceğimiz bir sözcük de: Bikini. Modanın evrensel oluşu her ne kadar bulunduğumuz toprak parçasına bağlı olarak farklılık gösterse de, bikiniler, 20. yüzyılın başlarında Fransa'da iki ayrı parça olarak tasarımlardaki yerini alıyor. Moda başlığı altında ortaya çıkan her bir tasarımda olduğu gibi, bikini ve mayoların da şimdiki çizgilerine ulaşmaları için sosyolojik bir evrimin parçası olmaları gerekiyor. 17. yüzyılda başlayan bu değişimin baş rolünde ise kıyafet tasarımlarında her dönemde ilham kaynağı olan kadınlar yer alıyor.

Antik Roma zamanlarında yüzme eylemi zevk için yapılan bir aktivite değildi. Bu yüzdendir ki dönem itibarıyla kadınların üstlerinde bulunan parçalar daha izole olarak, sadece hamamlarda kullanılıyordu. 18. yüzyılda ise Avrupa'da yünlü ve sık dokulu tek parça mayolar tercih ediliyordu. Fakat bu mayolar şimdiki formlarının bir hayli dışında kalıyordu. Vücut kıvrımlarının bir şekilde örtbas edilmesi için iki parçalı kısa bir tulumu andıran ve diz boyundaki "banyo önlükleri" adındaki tasarımlar kullanılıyordu. Yünün su ile temasından dolayı hissettirdiği ağırlık kadınların yüzmelerini zorlaştırıyordu.

19. yüzyılda yün kumaştan ödün vermeyen önlüklerin tasarımlarında esneme payları oluşmaya başladı. Paçaların daha geniş olduğu ya da şort etek olarak karşımıza çıkan tasarımlar, su yüzeyindeki hantal duruşlarından vazgeçmedi. Zira kadınların sıkı sıkıya bağlandığı korseler içerisinde hayatlarına devam etmek zorunda olmaları, 1800'lülerin ortasında aktivist bir genç kadının tepkisiyle yerini daha rahat kumaş ve tasarımlara bıraktı. Bu isim, kıyafet tasarımlarında ilk reformist isimlerden biri

1966'da Yves Saint Laurent tarafından yaratılan Le Smoking Smokin kostümüyle Catherine Deneuve

1964 yılından bir plaj tulumu, Fotoğraf: Francesco Scavullo/Conde Nast

olan Amelia Bloomer'dan başkası değildi. Kadınlara yeni bir elbise tarzı sunan Bloomer etkisi, dönemin mayo çizgilerini de etkiledi.

Bloomer'in sunduğu alternatif tasarıma farklı bir bakış açısı getiren bir diğer isim de Avustralyalı yüzücü Annette Kellerman oldu. O zamanlarda kabul edilen, yazılı olmayan ama kesinlikle dışına çıkılmayan kurallardan biri olan iki parçalı kadın mayosu yerine, tek parçadan oluşan bir tasarım giyerek yüzme yarışlarına katıldı. Fakat bu tasarımla, otoritelerin, yüzücünün üzerinde bulunan mayonun yarış sırasındaki hızını etkilediği sonucuna varması, Kellerman'ın bir süre demir parmaklıklar ardında kalmasına neden oldu. Zira bu cezanın sadece yarışlardaki eşitsiz rekabetten dolayı değil, aynı zamanda döneme farklı bir bakış açısı getirdiği için de uygulandığı düşünülüyor. 1896'da yüzmenin ilk kez bir spor dalı olarak kabul görmesinin ardından olimpiyatlarda yerini alması, kadın ve mayo arasındaki iletişimi de güçlendirdi. Şimdi ki tasarımlara benzer çizgilere sahip mayolar, naylonun keşfedilmesiyle birlikte kadınların omuzlarındaki yükü de hafifletmiş oldu.

Her ne kadar Avrupa'nın farklı lokasyonlarında mayo tarzının değişik formları görülse de tam anlamıyla bikini modeli, 1946'da Fransız tasarımcı Louis Réard tarafından tasarlandı. Bikini adını ise, 1946'da Amerika'nın bir dizi nükleer silah denemelerini gerçekleştirdiği Bikini Atolü'nden aldığı biliniyor. İki parçalı kadın kıyafeti ile nükleer denemelerin arasındaki ilişki, Réard'ın toplumdaki kadın duruşuna eklediği aykırı tasarımı, Amerika'nın nükleer denemelerinin 20. yüzyılın şoke edici adımlarından biri olarak kabul edilmesine benzetmesinden kaynaklanıyor.

Üstte: 1975'ten çeşitli mayo ve bikinileri gösteren bir dergi çekimi, Fotoğraf: Deborah Turbeville/Conde Nast

Solda: Elizabeth Taylor 1959 yapımı *Suddenly, Last Summer* filminde giymiş olduğu çeşitli mayo tasarımlarından biri

1950'li yıllara geldiğimizde ise birçok kadının üzerinde gördüğümüz bikini, ikonik kadın figürlerinin oynadığı film sahnelerinde de yer bulmasıyla git gide yaşam alanını genişletti. Brigitte Bardot'un *The Girl in the Bikini* ya da Elizabeth Taylor'ın *Suddenly Last Summer* gibi filmlerinin etkisiyle, toplumdaki kadın figürü daha da özgür bırakıldı. Bikinilerde kullanılan kumaşlar zaman içerisinde yeni materyal ve malzemelerle dönüşümünü tamamladı.

Günümüzde ise gelişen teknoloji ile birlikte nano kumaşlar ve farklı tasarımlarıyla bikini ve mayolar, kendini yenilemeye devam ediyor. Zira kullanılan kumaş türlerinin ya da sıra dışı tasarımların yanı sıra, bikini ve mayoların evrimi bugün, dört duvar arasına sıkıştırılmış banyo önlüklerinden sahil kenarlarında giyilebilen bir kıyafete varan, kadınların kıyafet seçimlerindeki özgürlük kavramını temsil ediyor.

GLOBAL DURAKLAMA NOKTASI VE SONRASI

Yazı Aslin Kumdagezer

Mart ayının ilk haftasında, New York'ta, Armory Show son 26 yıldır olduğu gibi takvimde öngörülen programına göre açılıyor. Covid-19 endişelerine rağmen, dünyanın dört bir yanından gelen galeri sahipleri, çalışanları, sanat menajerleri, sanat meraklıları, basın mensupları, New York'un sakinleri ve koleksiyoncular, sanat takvimindeki en havalı fuarlarının bir başkası için bu kez Manhattan'ın Batı Yakası'ndaki Piers 90 ve 94 arasında toplanıyorlar. Her zamanki gibi büyük satışlar yapılıyor; süper star Kehinde Wiley'in işlerinden biri 280.000 dolara anında alıcı buluyor. Günün sonunda organizatörler, virüs korkusuna teslim olmadan başarılı bir fuara ev sahipliği yaptıkları için kendilerini tebrik ediyorlar. Fuarın son gününde, şov direktörü Nicole Berry basına ancak Trump'tan beklenebilecek bir açıklamayla 'New Yorklular güçlü' başlığını attırıyor. Neyse ki sanat dünyası, selamlaşma stili olarak tokalaşma ya da sarılma yerine havadan öpücük yollamayı tercih ediyor. Yine de fuar boyunca bolca el dezenfektanı göze çarpıyor.

Farid Sheek ve Maya Fridman'ın pandemi krizi adına verdikleri konser, Rotterdam'daki boş De Doelen salonunda gerçekleşti

Fuarın ardından geçen iki ayı geride baktığımızda, sanat yayınları Armory Show'u Roma İmparatorluğu'nun son günlerine benzetiyor. Fuarın hemen akabinde Avrupa ülkeleri teker teker narkoz altında suni komaya yatıyor. Takvimin ilerisindeki sanat etkinlikleri iptal ediliyor, açık artırmalar erteleniyor. Müze ve galeriler kapılarını bilinmeyen bir tarihe dek kapatma kararı alıyor. Tüm dünya, tarihinde ilk defa topluca alınan evde kalma kararına eşlik ediyor. Dünya çapında virüsün etkisini hissetmeyen endüstri kalmıyor. *New York Magazine*'in sanat eleştirmeni, Jerry Saltz, "Sanat Dünyasının Son Günleri" başlığını attığı yazısında, *önceden, sanat dünyasının her türlü sosyal kıyamete karşı bağışıklık kazandığını düşündüğünü, şimdi üç ay sonrasını düşünmek bile istemediğini* yazıyor. Küresel hareketlilik ile eş anlamlı hale gelen sanat sektörü, kız kardeşi moda endüstrisi gibi durma noktasına geliyor.

Salgın sebebiyle kapatılan Paris'te Saint Germain bölgesindeki Cafe De Flore ve Louis Vuitton mağazası

Milano'nun, ünlü markaların butiklerinin yer aldığı meşhur caddesi Monte Napoleone'nin lockdown hali

Neyse ki, "adaptasyon" en iyi kotardığımız aksiyonlardan biri. Uzun süre planeti kendi usulümüze adapte ettikten sonra, bu kez planetin katılımı mecbur davetine hayır diyemiyoruz. Zira evde geçirdiğimiz birkaç gün ve Bill Gates'in bir haftasıyla yarışacak kadar kitapla haşır neşir olmamızın ardından durumun vahameti, bizi kreatif çözümler bulmaya itiyor. Dijital gerçeklik imdadımıza koşuyor. Gidemediğimiz film festivalleri koltuğun diğer köşesine oturuyor. İstanbul Film Festivali, Mubi sayesinde akışa dahil oluyor, SXSW Film Festivali Amazon Prime üzerinden gösterime sunuluyor. De Niro'nun Tribeca Film Festivali ve Greenwich International Film Festivali de seçkilerini dijital platformlara taşıyor. Kültürel etkinliklerin eve taşınması sanat alanında da hızla tekrarlanan bir refleks haline geliyor. Art Basel Hong Kong, dijital izleme odalarında takvimine sadık kalıyor. Moma (Museum of Modern Art), *The Museum From Home* seçkisiyle programına devam ediyor. An itibarıyla, duvarları içerisinde 70 adet Donald Judd eseri sakince birbirine bakıyor. Neyse ki müze, sıkı bir dijital programla Judd sergisini kıpırdamadan deneyimlemenize olanak sağlıyor. Sanatçının eski stüdyo asistanı Judd'ın işlerini tartışıyor, Ann Temkin, Judd hakkındaki izlenimlerini paylaşıyor. Musée d'Orsay ve Rijkmuseum evinizin istediğiniz köşesinden koleksiyonlarını izleme imkanı sunuyor. *#MuseumMomentofZen* 75'ten fazla müzeyi koleksiyonlarındaki zen işleri

paylaşmaları için bir *hashtag* etrafında topluyor.

Sanat dünyası hayatta kalmaya çalışıp sıkıntıdan mustarip şürekasının dikkatini ayakta tutmaya çalışırken, moda endüstrisi daha reaktif bir tavır takınıyor. LVMH markaları, maske ve el dezenfektanı üretimi için atölyelerini açık tutuyor. Chanel atölyeleri bu akımın başını çekiyor ve olası kesinti durumunda tüm çalışanlarının maaşını ödeyebilmek için 1.2 milyon euroluk bir fon açıyor. Bu fon sayesinde modaevi 8 Mayıs'a kadar bünyesindeki Eres markası dahil 8.500 çalışanının maaşı ödemesini güvence altına alıyor. Biz henüz bu yazıyı yazmaktayken, Saint Laurent moda takvimlerinin dikte ettiği sıklıkta üretmeyeceğini kendi ritmini kendi belirleyeceğini duyuruyor. Sephora Çin'de ilk virtüel Sephora gününü kutluyor. L'Oreal şişelerce el dezenfektanı üretip bağışlıyor. Tom Ford, *New York Times* vasıtasıyla, Zoom görüşmelerinizde nasıl daha iyi görünebileceğinizin ipuçlarını veriyor. Vogue, sektörün geleceğini sektörün önde gelenleriyle canlı yayında paylaşıyor. Marc Jacobs, 2021 için henüz koleksiyon üretmek gibi bir planı olmadığını çünkü bildiği tüm üretim sistemlerinin değiştiğini ya da duraksadığını söylüyor. M.A.C. 10 milyon doları çeşitli kuruluşlara bağışlıyor. Celine, A.P.C., Amélie Pichard, Ami Paris, Balenciaga, Balmain, Byredo, Comme des Garçons, Dior, Dries Van Noten, Each Other, Ganni ve Jil Sander gibi modaevleri, Le Mode S'engage adı

Modaevleri gerek ürettikleri sanitasyon malzemeleri gerek bağışladıkları meblağlarla Covid-19 krizinin etkilerini hafifletmeye çalışıyor
Fotoğraf: Piotr Stoklosa

Pandemi krizinde ön safhalarda çalışan hemşireler için hazırlanan özel kıyafetler Louis Vuitton tarafından üretildi Fotoğraf: Piotr Stoklosa

altında online bir açık artırma düzenliyor ve müzayededen elde edilecek tüm gelir, sağlık çalışanlarının ihtiyaçları için harcanıyor. Burberry, küresel tedarik zincirini cerrahi maske ve medikal apron için kullanıyor ve Oxford Üniversitesi'nde aşı bulmak için çalışan ekibe finansman sağlıyor. Y kuşağının çevre dostu markaları da milenyumun bu beklenmedik salgını için kollarını sıvıyor. Everlane, özel bir koleksiyondan gelen tüm gelirleri *Feeding America* için topluyor. Reformation, Los Angeles Belediyesiyle iş birliğine girip maske üretimi için tüm lokal üreticilerini harekete geçiriyor. Ralph Lauren, farklı kuruluşlara yaptığı toplam 10 milyon dolarlık teberruuyla Kuzey Amerika'daki lüks markalar arasında en yüksek meblağı bağışlıyor. Uzun zamandır sıkı karantina kurallarıyla sokağa çıkma yasağı altında yaşayan Milano'da Prada, üç hastanenin yoğun bakım ünitesi masraflarının tamamını üstleniyor. Donatella ve Allegra Versace, San Raffaele hastanesinin yoğun bakım ünitesine 200 bin euro bağışlıyor. COS yardıma ihtiyacı olan aileler için 2.5 milyon dolar değerinde malzeme yardımı yapıyor. Hermès, Paris hastanelerine toplamda 20 milyon euro katkı sağlayarak Fransız lüks modaevlerinin dayanışma mottosuna dahil oluyor. Louis Vuitton, bağış kollarını Fransa'dan ABD'ye uzatıyor ve ülkedeki tüm üreticilerini maske üretimine adıyor. Üretilen tüm maskeler, farklı eyaletlere dağıtılıyor.

Fashion Inovation Agency direktörü Matthew Drinkwater, *Forbes*'a verdiği röportajında moda endüstrisinin sürdürülebilir ve müterakki bir geleceğe doğru gitmek zorunda olduğunu söylüyor. Alışveriş alışkanlığının büyük bir yüzdesini internet üzerinden gerçekleştiren moda mensupları, katılamadığı defileleri Instagram hikayelerinden izlemeye alışmışken, Covid-19 virtüelliği bir adım daha ileriye taşımayı zorluyor. Takvimde virtüel defileler var!

Karantina şokunu atlattığımız, evde oturmayı neredeyse sevmeye başladığımız, minimalizmin estetik bir seçimden daha fazlası olduğunu anlamaya başladığımız zamanın dönüm noktasında, aşı bulunduğunda, ekonomi yeniden işlemeye başladığında, rahatsız edici birkaç soruyu cevaplamak durumunda kalacağız: Neden onlarca şirket, üretim gücünü topluca Çin'e yüklemeyi iyi bir fikir olarak gördü? Neden şehirlerin bu derece kötü alt yapılanmasına karşı konulmadı? Neden sağlık sisteminin bu denli suistimal edilmesine göz yumuldu? Tüketim, Covid-19 sonrasında ne anlama geliyor, alışveriş ve yatırım alışkanlıklarımız nasıl değişiyor? Evde cezalı oturduğumuz sürecin ileride doğru kararlara dönüşmesi temennisiyle...

ETKİ TEPKİ ÇEMBERİNDE KISIR DÖNGÜ

Yazı Aylin Kumdagezer

Sol sayfada: Fabrika bacalarından filtrelenmeden çıkan her bir gaz kütlesi sonucunda, milyonlarca insan solunum yolu hastalıklarına yakalanıyor

Geçtiğimiz senenin Aralık ayında Asya merkez üssü ile başlayan pandemi krizi, aylar içerisinde dünyanın neredeyse her bir noktasına adım adım yayıldı. Her daim alışık olduğumuz konu başlıklarından sıyrılarak, dünyanın konuştuğu ve gündemden düşürmediği (ya da düşüremediği) güncel bir konu haline geldi. Salgın kelimesini belki de bu kadar çok deneyimlediğimiz ve yarattığı etkilerden sıyrılamadığımız bir dönem içerisindeyiz. Üretilen komplo teorilerinin peşi sıra gelmesi, kimi zaman sorgulama mekanizmalarımızı aktif hale getirdi; hepimiz kendimize göre çıkarımlarda bulunduk. Zira bulaşın yarattığı sağlık problemlerinin ehemmiyetini bir kenarda tutarak, mütemadiyen insanlar tarafından sömürülen doğal çevrenin de kendisini tazelemesine şahitlik ettik. Çin'in hava kirliliği oranlarındaki düşüşünden, yıllardır çıplak gözle görülemeyen Himalaya Dağları'nın siluetine kadar birçok çevresel anlamda etken ve edilgen sonuçlara vardık. Bu durum Avrupa kıtasında da benzer

Üstte: Farklı organizma ve bakterileri bünyesinde barındıran toprak yapısı, kullanılan suni maddelerin etkisiyle verimini ve değerini kaybediyor

karelere zemin hazırladı. İtalya'da her sene 30 milyon turist tarafından ziyaret edilen Venedik'te azalan deniz trafiği, kanallarda yaşamını idame ettirmeye çalışan canlıların var olduklarını yeniden kanıtladı. Bu tarz örneklerle çoğaltabileceğimiz doğanın yeniden uyanışı ve vermeye çalıştığı mesaj oldukça netti: "Bu sistem içerisinde biz de varız."

Çevre konusunda atılan her adım hem gelecek nesillere bırakılan miras niteliğinde, hem de yaşadığımız hayat kalitesini anlık olarak etkileyebilecek potansiyelde. Ekosistemin döngüsü, insanlık tarafından bilinçli ya da bilinçsiz şekilde bozulmaya mahkum tutuluyor. Var olan ekonomik ve politik ideolojiler yüzünden insanoğlu, doğada kendine bencilce yer ediniyor ama çevresel döngünün bir şekilde yeniden hayatımıza etki edeceğinin farkına varmamız gerekiyor.

Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşinin tabanında yer alan fizyolojik gereksinimler arasında nefes alma, su ve besin üçlüsünün

Sağda: Almanya'nın alternatif enerji üretim kaynağı olarak bilinen, Ruhr bölgesi

Sağ sayfada: Mahsul verimini artırmak için kullanılan kimyasallar toprak kalitesinin bozulmasına neden oluyor

ana kaynağı yeniden doğa oluyor. Kirlenen gaz kütleleri, plastik yığınlarıyla dolan denizler, toprağa karışan kimyasallar eninde sonunda insan bedeninin bir parçası olarak yeniden karşımıza çıkıyor. Çevrenin üretkenliğinden yararlanan son tüketici sınıfına mensup insanlık, bir nevi kendi fermanını hazırlıyor.

Hava kendi döngüsü içerisinde de kirlenen bir gaz bulutu. Öyle ki volkanik patlamalar, bu başlıkta verebileceğimiz en iyi örnekler arasında. Havaya karışan çeşitli gazlar rüzgarın da etkisiyle su kaynaklarına karışıyor ya da yükselerek asit yağmurlarına neden olabiliyor. Fakat insanlar tarafından kirletilen havayı düşündüğümüzde volkanik patlamalar tolere edilebilir hale geliyor. Sanayi Devriminin etkisiyle emek yoğun üretimden makineleşmeye geçiş, atmosfere salınan karbondioksit gazındaki artışı da beraberinde getiriyor. Gelişim konusunda sınır tanınmadığı gibi her sektörde makineleşme durumu kar marjlarını yükseltirken, insanların çevresel sorunlara olan ilgisini de aynı oranda düşürüyor. Gelişen teknolojinin etkisi altında havaya karışan gaz topluluğu kendine yeni bir katman oluşturuyor. Böylece hava kirliliğine neden olan başlıklar arasına fosil yakıtlar tüketimi, elektrik üretimi, endüstriyel fabrikalar, tarım ve sıralayabileceğimiz birçok minör ve majör etkenler ekleniyor. Geriye ise hava kirliliğini önlemek adına teorik olarak atılan emin adımların pratikte zorlandığı bir senaryo çıkıyor. Fakat havanın içerisinde bulunan gazlar her nefes alışımızda ciğerlerimize dolmaya devam ediyor...

WHO'nun geçtiğimiz sene yaptığı bir

araştırma sonucunda, dünya çapında yedi milyon insanın hava kirliliğinden dolayı hayatını kaybettiği açıklandı. Aynı zamanda zararlı gaz kütlelerinin solunum ve kalp rahatsızlıklarına direkt olarak etki ettiğini dile getirdi. Hava kirliliği her ne kadar bulunduğumuz ülke, şehir hatta bölge olarak değişiklik gösterse de, bu olgular değişmiyor.

Her insanın koşulsuz şartsız temel hakkı olarak evrensel bildirgedeki yerini alan temiz suya erişebilme, çevresel olarak en çok etkilenen konulardan biri. Yaşamın ana kaynağı olmasının yanında suyun kullanıldığı birçok başlık, insan hayatını direkt olarak etkiliyor. Evsel ve endüstriyel atıkların bilinçsizce doğal kaynak sularına karışması doğal çevrenin dengesini bozuyor.

İkinci Dünya Savaşı'nın ardından fosil yakıtlardan elde edilen farklı tip plastik ürünler, her ne kadar tıpta hayat kurtarıcı cihazlarda, insanlığın uzay yolculuğuna eşlik edebilecek araçlarda ya da otomotiv ve havayolu sektörlerinin yardımcı elementi olarak kullanılsa da, suları başlıca kirleten en etkili madde. Fırlatma eylemi iki saniye; bu maddenin doğada kaybolması ise yüzlerce yıl sürüyor.

Tek kullanımlık pet şişelerin üretim ve tüketim konusundaki hızlı artışı, dünyanın bu maddeyle başa çıkabilme yeteneğini köreltiyor. Denizlerde bugün ayrı bir kıta oluşturabilen plastikler, özellikle geri dönüşüm oranlarının düşük olduğu coğrafyalarda hayli problematik. Dünyanın her yerinde görme şansınızın en yüksek olduğu plastik, denizlerin yanı sıra, Everest Dağı'nın Mariana Çukuru'nda bile var.

Denize atılan her plastik, güneş ışığı,

Sol sayfada: Hint Okyanusu - Sri Lanka kıyalarında salınan plastik poşetler dünyanın her bir gölgesinde olduğu gibi deniz ekolojisindeki canlıların habitatına zarar veriyor

rüzgar ve dalgalanma hareketiyle küçük parçacıklara bölünüyor. Tümdengelim, mikro plastiklere dönüşerek, su yüzünde ve içerisinde kendine yeni bir yaşam alanı oluşturuyor. Fakat bu noktada unutulmaması gereken bir detay: Deniz, tabaklarımızda bulunan balık ve deniz canlılarının habitatı. Böylece denize ulaşan her plastik parçası dönüp dolaşıp, ızgara ya da buharda pişerek insan vücuduna geri dönebiliyor.

Toprağın her şeyi kabul etme ve sentezleme kapasitesinde olduğu yadsınamaz bir gerçek. Yapısında bulunan mineraller ve organik maddeler sayesinde bünyesine katılan her bir doğal oluşumu parçalayabiliyor. Fakat suni olan her bir bileşen, toprağın yapısını bozduğu gibi, biyolojik çeşitliliğe de zarar veriyor.

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü; Avrupa, Avrasya, Asya ve Kuzey Afrika'da görülen toprak kirliliği oranlarının küresel boyutta büyük bir tehdit oluşturduğunu dile getiriyor. Bu ülkeler dışında dünya topraklarının üçte birinin hali hazırda orta derece risk grubuna dahil olduğu da bir diğer gerçek. Her ne kadar kirliliğin önüne geçmek için hazırlanan proje ve planlar uygulamaya geçse de, bu alanda insanoğlu halen yetersiz. İyileşme süreci o kadar yavaş ilerliyor ki, 1 santimetrelik ekilebilir toprak tabakasını oluşturmanın, neredeyse 1000 yılımızı alacağı öngörülüyor. İnsan faaliyetlerinin neden olduğu toprak kirliliğinin başında tarımda kullanılan kimyasal ilaç ve gübreler de geliyor. Arz-talep dengesinde kısa zaman içerisinde hızlı sonuç alma arzusuna yenik düşen insanlık, tarlalarında kullandığı kimyevi maddelerle tabiri caizse kısa günün karına odaklanıyor. Zira ilerleyen hasat zamanlarında karşılaşacağı en büyük verimsizliğin bozulan toprak yapısı olduğunu şimdilik pek önemsemiyor...

Ekilen bir fidenin olgunlaşması besin zincirine dahil olacağının bir işareti olarak kabul ediliyor. Fakat sağlıklı olmadığı gibi gıda güvenliğini de tehlikeye atan bu gelişim süreci, insanlarda farklı hastalık türlerinin de ortaya çıkmasına neden oluyor. Toprak yoluyla emilen her bir yapay madde, besinin içerisinde yer ediniyor ve tarım alanlarından yol kat ederek mutfaktaki yerlerini alıyor.

Ekosistem döngüsü her ne kadar suni maddeleri kabul etmese de, insanlar tarafından kendisine sunulan yabancı etkenleri yeniden insanlara iade ediyor. Çevre kirliliği konusunda her bir ferdin bilinçlenmesi gerektiğinin sinyalini her geçen gün daha da net bir şekilde veren doğa, önümüzdeki yıllarda da bu mesajı verecek gibi gözüküyor...

EL ÇANTASINA NE OLDU?

Yazı Aslin Kumdagezer

Ocak ayı ortasında, Jardin des Tuileries'de düzenlenen Louis Vuitton defilesinde, editörlerin yeni *streetwear* ilan ettiği eski Hedi Slimane yüzlü takımlar içerisinde ritmik ilerleyen modellerin hemen hemen hepsi, ellerinde *oversize* çantalarla salınıyor. 12 dakika süren şovun orta yerinde beni başka bir düşünce sarıveriyor. Çantaların devasalığından ya da tekerrüründen bir anda içindekilerini düşünmeye çabalıyorum. İçindekilerin konumuzla alakalı olmadığını biliyorum. Aslında bu el çantalarının da Alfred Hitchcock'un *MacGuffin** denkleminin bir parçası olup olmadığı tartışmasını, o anda bir monologla aklımda tartışmaya açıyorum. Tabii bu noktada, müfrit *MacGuffin* sıfatını taşıyan *briefcase* konuya dahil oluyor. Sinefiller için direkt bir gönderme olan *Pulp Fiction*'daki el çantasından bahsediyorum. İçerisinde ne olduğunu asla öğrenemediğimizden başlı başına bir ikona dönüşen el çantası, o anda etrafta gördüğüm tüm el çantalarını ve akabinde tüm çantaları (içindekileri büyük bir ihtimalle hiçbir zaman öğrenemeyeceğimden) hızla bir *MacGuffin*'e dönüştürüyor. Bu noktada evrimi hiç durmayan tasarım, bir anda erkek gardırobunun en değerli endekslerinden biri haline geliyor.

Çantaların tarih boyunca evrimine baktığınızda, kültür yükü *briefcase*'inki kadar ağır olan bir erkek tasarımı bulmak hemen hemen imkansız görünüyor. Orijinal tasarımında sert köşeli duran dikdörtgen el çantası, sembolü haline gelen kurumsal otoritesini hem foksiyonelliğinden hem de kültüründen alıyor. Romalıların birinci ve üçüncü yüzyıllar arasında ellerinden düşürmediği Loculus'ları tarihe kullanılan ilk el çantası olarak geçiyor. 1599'da Shakespeare, *As You Like It* satırlarında, öğrencilerin taşıdığı el çantalarının, dönemin popüler aksesuarlarından biri olduğuna dair mahir göndermelerde bulunuyor. Amsterdam'daki çanta müzesine göre 16'ncı yüzyılın bir diğer favorisi, aristokratların aralarında gösteriş için taktıkları ve 18 farklı kompartımanı sayesinde gizli dokümanlarını rahatça sakladıkları el çantaları.

Yüzyıllar boyunca popülarite dengesi sürekli dalgalanan el çantalarının kullanım alanı 17'nci yüzyılda, erkek kıyafetlerine cep dikilmeye başlamasıyla düşüşe geçiyor. Bu dönemde Napolyon askerlerinin uzun göreve gittiklerinde taktıkları el çantası ve sırt çantası melezi bir tasarımdan başka erkek çantasına pek rastlanmıyor. Birkaç yüzyıl sonra gelen endüstri devrimi ve seyahatin demokratikleşmesi *briefcase*'lerin boyunu büyütüyor ve tren seyahatlerinin sallantılı doğası, tasarımların sert bir çerçeveye

*Kurguda hikaye örgüsü ve karakterlerin motivasyonu için vazgeçilmez olan fakat kendi başına önemi olmayan obje. Bu terim filmde ilk Angus MacPhail tarafından kullanılıp ardından Alfred Hitchcock tarafından benimseniyor.

Altta: James Turrell'ın *Travelling Light* isimli eseriyle Louis Vuitton'un arşivinden tarihi bir trunk, Paris'teki 'Icones' sergisinde bir arada yer almıştı. Fotoğraf: Bertrand Rindoff Petroff

gereksinimini doğuruyor. Tam bu noktada Virgil'in büyük patronu Louis, yüzyıllarca moda dünyasına hükmedecek *trunk*'ı tasarlıyor. Kısa sürede İmparatoriçe Eugénie için tasarlamaya başlayan Monsieur Vuitton, sahte ve kopya tasarımlara karşı *trunk*'larının desenlerini sürekli değiştiriyor. Markanın alametifarikası LV baş harflerinin ve Japon kültüründen gelen çiçek deseninin düzenli tekrarından oluşan monogram deseni, yüz yılın sonunda Louis Vuiton'un kimliğine dahil oluyor.

Uzun hikaye örgüsünde *briefcase*'ler, tepe noktasına İngiliz bürokrasisi sayesinde ulaşıyor. 1853'te dönemin bakanlarından William Ewart Gladstone, çanta üreticisi Wickwar & Co'ya içi siyah, saten dışı kırmızı bir el çantası siparişi veriyor. İçerisinde ilk bütçe tasarısını taşıyan Gladstone'un siparişi, bugün 150 yıldan fazladır İngiltere monarşisinin ve diplomasisinin evraklarının taşınması için kullanılan bir sembole dönüşüyor. Orijinal tasarım 2010 yılında henüz yeni emekliliğine ayrılıyor. Eğer koleksiyonunuza katmak isterseniz, Winston Churchill'in meşhur kırmızı çantası 158 bin 500 pound'a Sotheby's tarafından satılıyor. Zira yenisini almak isterseniz, ilk önce Wickwar & Co.'nun adresini bulmaya çalışmakla işe başlamalısınız. Çünkü referans üzerine müşteri kabul eden çanta üreticisi, açık adresini paylaşmaktan imtina ediyor! İngilizlerin kırmızı bütçe çantası geleneği, haliyle İngiliz kolonisi olduğu yıllarda, Hindistan bürokrasisine de dahil ediyor. Takvimler 1960'ları gösterdiğinde James Bond'un da katkılarıyla *briefcase*'ler erkek gardırobunun vazgeçilmez statü sembolü sıfatıyla, hemen hemen her eve giriyor. Bu yıllarda Saint Laurent, Hermes, Prada, Pierre Cardin, Gucci, Goyard ve Moynat, Louis Vuiton'un yanında *briefcase* üretimine dahil oluyor. Tarihin tam bu noktasında el çantaları, tasarımlarından daha büyük bir vizyonun parçası haline geliyor. *To Kill a Mockingbird*'ün beyaz perde uyarlamasında Gregory Peck'in karakteri Atticus Finch'in mahkeme salonuna taşıdığı el çantası, adaletin bir metaforu olarak karşımıza çıkıyor ve muhtemelen Scout'a güven veriyor.

Üstte: 1920'lerdeki bir uçuşta bir iş adamının el çantası

Milenyumun bu tarafında klasik anlamıyla el çantasının popüleritesi, yeniden düşüşe geçiyor. Bu kez dijital devrime ve el çantasına koyacak kağıdımız olmayışına hayıflanabilirsiniz. Tabii Trump'ın parmakları ucundaki nükleer şifreleri taşıyan 20 kg ağırlığındaki el çantası, namı diğer *Nuclear football*, günlük hayatımızda belki her zamankinden çok yer ediyor. Hatta Trump'tan

Wickwar & Co. tarafından üretilen Winston Churchill'in el çantası

Louis Vuitton'un bireysel olarak tasarladığı ilk trunk modeli

Eaton & Co.'nun 1907'de reklamı yapılan ilk el çantası

1920'li yıllarda Moynat'nın ismin baş harflerini taşıyan bespoke el çantası

Prada gibi lüks moda markaları koleksiyonlarına el çantaları ekliyor

birkaç dakika uzakta kaldığı için görevdeki bir gizli servis ajanının Çinli bir yetkiliyle fiziksel arbedeye girmesine sebebiyet veriyor. Popülaritenin el değişimi Sean Connery'nin, *From Russia with Love*'daki *briefcase*'inin ardından 2008'de Louis Vuitton'un *carry all* modelinin kampanyası için Annie Leibovitz'in kamerasının karşısına geçmesiyle popüler kültüre yansıyor. Bu transfer, el çantasının büyüyüp küçülen, hatta bir dönem valize kadar genişleyen tasarım hikayesinde azımsanan bir referans gibi görünüyor. Zira baktığınızda, bu gün Wall Street'de el çantasından çok göze Virgil Abloh'nun modellerinin benzerleri çarpıyor. Statü sembolü şimdilik yeniden şekil değiştiriyor, boyutlar değiştiğinde görüşmek üzere.

Üstte: Dior Homme İlkbahar/Yaz 2020 koleksiyonunda Rimowa ile yapılan iş birliğinde, bavul markasının karakteristik alüminyum çizgisi Dior'a adapte edildi

Sağda: Louis Vuitton'un Sonbahar/Kış 2020 koleksiyonunda *trunk* formundaki el çantaları

1963 — **Swaine Adaney, James Bond'un kült el çantasını tasarlıyor**

1987 — **İlk tekerlekli bavul/ briefcase üretiliyor**

1999 — **Büyük spor çantaları, briefcase'lerden rol çalmaya başlıyor**

2010 — **Klasik deri çantalar, vintage ruhuyla geri dönüyor**

2020 — **Briefcase tasarımı Rimowa iş birlikleriyle yeni bir boyut kazanıyor**

Prada
İlkbahar/Yaz
2020

DENİZLE KURULAN ORGANİK BAĞ

Yazı Kristin Fındıkoğlu

Hava sıcaklığının artışı, bir çıkarım yapmak gerektiğinde kıyafet ve aksesuar seçimlerindeki kalem sayısının birbiriyle ters orantıda gelişmesine sebebiyet veriyor. Bu tezi anlamlandırmak içinse, giyim konusunda benimsediğimiz rahatlığın doğurduğu enerjiyi, genellikle düşünmek için zaman bulamadığımız aksesuarlara aktardığımız konusunda fikir birliğine varmak mümkün. Özellikle mevsim ile özdeşleşmiş sembolleri aksesuarlar vasıtasıyla üstümüzde taşıma isteği her daim güçlü olsa da, birkaç sezondur moda markaları bu konuda yaz özelinde söz birliği etmiş durumdalar.

Mücevher trendlerinin de çoğunlukla podyumlardan etki-tepki ilkesi ile geliştiği göz önünde bulundurulduğunda, 2019'dan 2020'ye taşınan ve uzuvlarda yer edinmeye devam edecek en belirgin ortak kararın deniz kabukları olduğunu fark ediyoruz. Geçtiğimiz seneki tasarımlardan ayrışıp, bir mücevher yazısına yeniden konu olmalarının nedenini ise proporsiyonlarına uygulanan güncelleme olarak özetlemek mümkün. 2020 için normal boyutlarının dışına taşınan bu organik formlar, yeni formatlarında bir "statement piece" statüsüne erişip, markaları mücevher konusunda maksimalist bir perspektif benimsemeye itiyor. Özellikle yaz sezonunda üst üste takılan kolye ve bileziklere bir antitez üreten bu tasarımlar, tek başlarına kullanıldığında çok daha güçlü bir etki yaratma gücüne sahip.

Bu sezonda aksesuar seçimlerimizi etkileyen markaları incelemek için ise, İlkbahar/Yaz 2020 defilelerinde özellikle baş ve boyun bölgesine odaklanmak gerekiyor. Deniz kabuklu mücevherlerin Prada özelindeki örneklerini, markanın ethosnun bir parçası olan detaylara verilen önem ile açıklamak mümkün. Nitekim 2019'un Eylül ayında Fondazione Prada'da gerçekleştirilen defilede her zaman olduğu gibi eklektisizm ile şekillenen look'lar, farklı 10 yıllık dönemlerden form, desen ve kumaşlardan oluşturulurken, defile boyunca seçilen mücevherler yalnızca deniz kabuklarından tasarlanmıştı. 24 tasarımın podyumdaki turunu tamamlaması sonucunda ilk kez karşımıza çıkan büyük deniz kabuklarından tasarlanmış kolye, defilenin yarısına gelindiğinde ancak sergilenen mücevher seçimi konusunda gerekli mesajı veriyordu. Klasik bir tayyör takımına eşlik edecek incilerin yerini, Miuccia Prada vizyonu ile pek tabii deniz kabukları da alabilirdi. Sonuçta ikisi de denize aitti ve incinin değerli olup, deniz kabuklarının olmadığını insanlar belirlemişti. Bu düşünce yapısını değiştirmek sadece üstüne düşünülmüş bir tasarıma ve bunu ortaya koyabilecek güçte bir ideolojiye bakıyordu.

Oscar de La Renta İlkbahar/ Yaz 2020

Altuzarra'nın geçen yaz sezonunda öne çıkardığı küpeleri ve kolye tasarımı

Balenciaga İlkbahar-Yaz 2020 defilesinde Bella Hadid deniz kabuğu formundaki siyah küpelerin yer aldığı look'u giydi

Bugün incilerin kullanımı çoğunlukla orta yaş ve üstü için kabul görürken, deniz kabukları bir yaş aralığı ile özdeşleşmeyen nadir akuatik canlılarından. İlkbahar/Yaz 2020 koleksiyonu için Prada dışında bu organik formlar üstüne kafa yoran bir diğer marka ise Balenciaga oldu. Takım elbiselerin ve abartılı bir maskulenliğin hakimiyetindeki tasarımlardan en feminen olarak adlandırılabilecek iki look'ta kadife mini elbiseler, büyük deniz taraklarının üstünde markanın logosu olan küpeler ile tamamlanmıştı. Bütün defilenin ruhuna kontrast oluşturan bu tasarım, Balenciaga kreatif direktörü Demna Gvasalia'nın vizyonunda belirgin rol oynayan bir ironinin bir parçası olsa da, bu küpeyi bir yaz gecesinde keten bir elbise ile de hayal etmeye engel

Kolye, **Chloé**

Kolye, **Isabel Marant**

Küpeler, **Gucci**

Broş, **Sophie Buhai**

Küpe, **Balenciaga**

teşkil etmiyor. Uyarlamak tümüyle sizin yaratıcılığınıza kalmış.

Deniz kabuklarına defilelerde güncel bir referansın verildiği üçüncü bir örnek de, Oscar de La Renta'nın kreatif direktörleri Laura Kim ve Fernando Garcia'ya ait. 2016'dan beri markayı temsil eden çift, koleksiyonlarını de La Renta'nın da doğup büyüdüğü Dominik Cumhuriyeti üzerine kurunca, denizden gelen bir ilhamın da mücevherler özelinde tasarımlara entegre olması da kaçınılmazdı. Minik deniz kabuklarını bir başka mücevher trendi olan XL halka küpeler ile birleştiren duo, kolaylıkla *haute couture* defilesine ait olabilecek dantel tuvaletleri bu küpeler ile beklenmedik ve çağdaş bir havaya sokmuşlardı.

Referansları toparlayacak olursak, sırasıyla farklı markalar tarafından deri bir tayyör, kadife bir mini elbise ve dantel bir tuvaletle kombinlenen deniz kabuklu mücevher tasarımları, bu organik formların çok yönlü kullanımlarına dair başlı başına bir örnek teşkil ediyor. Evet, belki bu trend yeni olarak adlandırılmaktan uzak ama İlkbahar-Yaz 2020 koleksiyonlarında sunulan değişen XL proporsiyonları ile birçok marka için olduğu gibi bu tasarımları satın alacak olanlar için de bir yenilik olarak değerlendirilebilir. Ve tıpkı yaz mevsimiyle aralarında kurdukları organik bağdan ötürü, her yıl giymeyi iple çektiğimiz hafif hazır giyim tasarımlarına eşlik edebilir, tek bir parça ile bizi aksesuar konusunda da yalın düşünmeye teşvik edebilirler.

PORTATİF EV MANTALİTESİNDE KARAVAN FENOMENİ

Yazı Uygur Uygur

Yolda olmak çoğu zaman başlı başına bir mutluluk kaynağıdır. Denize uzanan virajlı bir yoldan inerken ya da karlarla kaplı bir yolda zirveye çıkarken otomobil kullanmaktan alınan keyif, doğanın bize sunduğu etkileyici sahnelerle birleşir. Böyle anlarda yolda olmanın verdiği hissiyat hedefe varma mutluluğunun bir adım ötesine geçebilir. Yüzyıllar önce hayatımıza giren karavanlar her ne kadar o dönemlerde farklı amaçlarla üretilmiş olsalar da bugün, bu mutluluğu yaşamak ve sağladığı hareket özgürlüğü ile herhangi bir hedefe varma zorunluluğu olmadan yolda olmanın en heyecan verici seçeneklerinden biri olarak karşımıza çıkıyor.

Kökeni Avrupalı Romanların *vardo* olarak adlandırdığı mobil evlere uzanan karavanlar, otomobilin icadından çok uzun yıllar önce doğmuştu. Çadıra kıyasla daha konforlu olan hatta kimi zaman içinde bir odun sobası dahi barındırabilen ve gerektiğinde birkaç at tarafından sürüklenen keresteden yapılma *vardolar*, Romanlar için hem birer ev hem de kültürel bir sembol rolünü üstlenirdi. Göçebe Romanlarla birlikte 19. yüzyılın başlarında hayatlarının büyük bir kısmını yolda geçiren ve sirklerde çalışan gösteri insanlarının da kullandığı karavanlar, Amerika'nın Vahşi Batısı da dahil olmak üzere dünya çapında yayılmaya başlamış. Böylece sık seyahat eden vaizlerin de çoğunlukla kullandığı bir araç

AIRSTREAM

LAND ROVER
324 YBS

Üstte: Adria'nın 2020 Astella modelinin iç planı ve oturma alanı

halini almıştı. Modern karavanların atası olan ilk model ise 1880 yılında Bristol Wagen & Carriage Works tarafından üretilmişti. Karavanın sahibi olan Dr. William Gordon Stables, emekli bir donanma doktoruydu ve emeklilik yıllarını gençler için macera kitapları yazarak değerlendiriyordu. Maun ve akçaağacının kullanıldığı 5.5 metre uzunluğundaki Dr. Stables'ın karavanı, *bible wagons* olarak bilinen ve Vahşi Batı'daki seyahatleri sırasında vaizlerin kullandığı karavanların temeli üzerine geliştirilmişti. İskoç doktor ve yazar, The Wanderer olarak adlandırdığı ve o dönem için görülebilecek en gösterişli taşıtlardan biri olan karavanın içine piyano, cin dolabı ve genişçe bir kitaplık sığdırmayı da başarmıştı.

The Wanderer iki at tarafından çekilerek İngiltere Berkshire'dan İskoçya Inverness'e uzanan 1400 millik bir geziyi -yaklaşık 2730 km, 1885 yazında tamamlamıştı. Britanya kırsalları üzerindeki bu gezisini *The Gentlemen Gypsy* adıyla bir kitap haline getiren Dr.Stables, 'eğlence' amaçlı ilk seyahat karavanının öncüsü olmakla kalmamış, bu karavan ile yapılan ilk geziyi de kayıt altına alarak ölümsüzleştirmişti.

20. yüzyılın ilk yıllarında karavan kültürü, doğduğu topraklar olan İngiltere üzerinde hızla gelişmeye başladı. 1901 yılının Ağustos ayında Dr.Stables'ın da başkan yardımcısı rolüyle dahil olduğu The Camping and Caravanning Club kuruldu. Otomobilin henüz birkaç yıl önce icat edildiği o yıllarda, karavanlar hareket edebilmek için hala güçlü atlara ihtiyaç duyan üst sınıf, tekerlekli evler olarak görülüyordu ve bu durum I. Dünya Savaşı'nın sonuna dek değişmeyecekti.

I. Dünya Savaşı'nın ardından otomobiller farklı alanlarda kullanılabilir hale gelmiş ve ilk ticari amaçlı karavan 1919 yılında Eccles tarafından üretilmişti. Bill Riley ve oğlu tarafından kurulan Eccles Motor Transport, İngiliz karavan kültürün de yapı taşlarından biri olmuştu. Ancak ne var ki ürettikleri karavanın 90 poundluk fiyat etiketi -o yıllar için oldukça yüksekti, ulaşılması son derece güç bir lüks taşıt mertebesine çıkarıyordu.

1930'lu yıllar, karavanların daha uygun fiyatlı örnekleriyle piyasada yer almaya başladığı ve bu nedenle orta sınıftaki popülaritesinin arttığı dönemlerdi. Ancak ulaşılabilirlik konusunda en önemli adım, 1950 yılında üretilen Sprite Caravan'ın modelleri ile atılmıştı. Öte yandan aynı yıllarda şık tasarımı ile öne çıkan The Chelthenham Sable, dönemin en prestijli modellerinden biri olmuş; hafif ve kompakt boyutları modeli çiftler için ideal bir seçenek haline getirmişti. Alüminyum malzemenin kendine yer bulmaya başladığı 1970'lerde, karavanlar daha sağlam gele gelmiş; 70'li

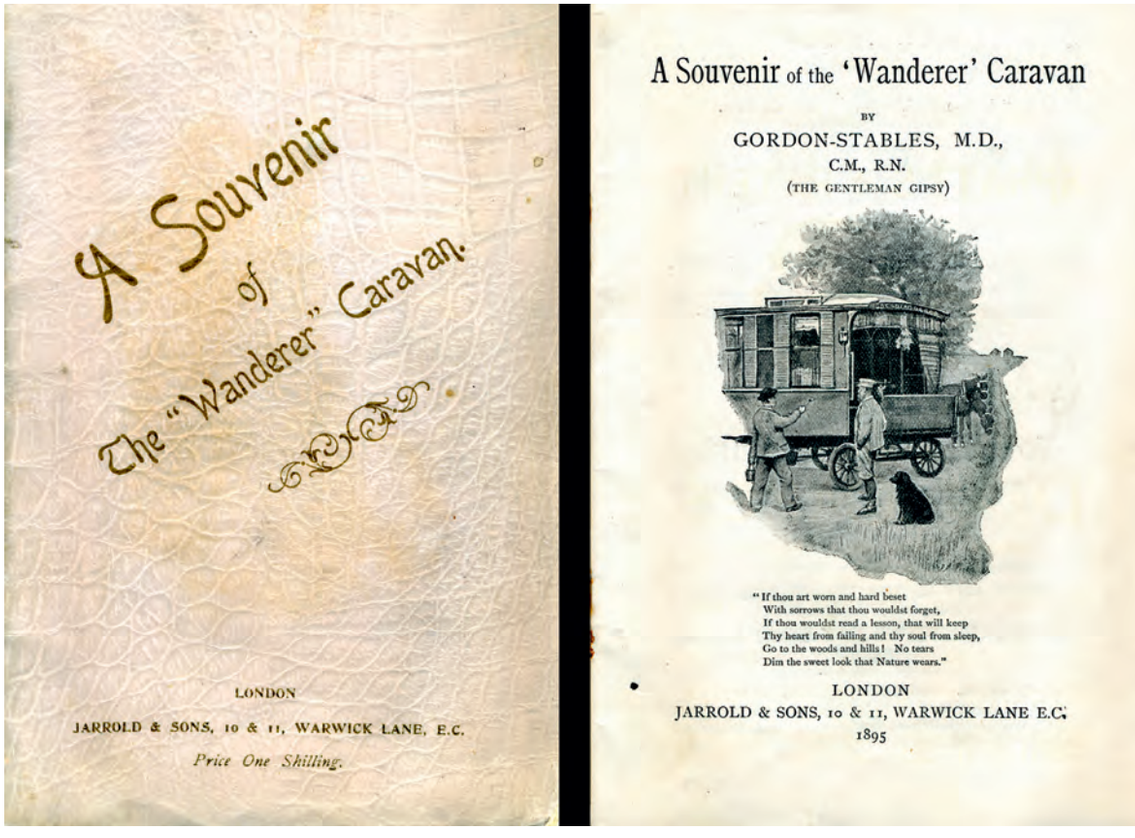

Dr.Stables tarafından yazılan *The Gentlemen Gypsy* adlı kitabın ikinci basımı, 1985

yılların sonlarında ise artık modern banyolu karavanlar üretilmeye başlanmıştı. O yıllarda şık, hafif ve ulaşılabilir olması sayesinde Sprite'tan büyük bir pay kaparak, başarılı satış rakamlarına ulaşan ABI Monza serisi öne çıkmıştı.

Her ne kadar karavan üreticileri aerodinamizm kavramı üzerine 1930'lu yılların sonundan itibaren kafa yormuş olsalar da, 80'ler itibarıyla karavanların tasarım açısından günümüz koşullarına uyum sağlamaya başladığı yıllar olmuştu. Daha modern hale gelen karavanlarda modern malzemeler kullanılmaya başlanmış; hatta Swift firması, ürettiği modelleri rüzgar tüneli testlerine tabi tutarak, gerçek anlamda aerodinamik modellere imza atmıştı. 1989 yılında piyasaya çıkardıkları Corniche modeli benzersiz bir tarza sahipti ve tasarımında son derece başarılı aerodinamik özellikler barındırıyordu.

Yenilikçi teknolojilere önem veren ve bu mantalite ile çalışan Swift, ürettiği karavan modelleri ile kendine önemli bir yer edinmiş; özellikle 2000'li yılların başlarından itibaren hızla büyüyerek Sterling, Sprite ve Autocruise gibi önemli üreticileri bünyesine katmıştı. Markanın son 10 yılda aerodinamik özellikleri ile öne çıkan Conquerors ve Challenger modelleri, geçen 100 yıl içinde karavanların geldiği noktayı gözlemlemek için referans olabilecek başarılı modellerdi.

Viscount'un aile konseptine adapte ettiği Family V3 modelinin iç tasarımı

2020 yılının en dikkat çeken modellerinden biri ise konteyneri andıran kübik tasarımı ile Adria Astella oldu. Astella'nın sahip olduğu yalın ve şık çizgiler son yıllarda alışılagelmiş tasarımın biraz dışında olsa da, karavanlardan hoşlanmayan pek çok kişiyi dahi etkisi altına alabilecek özellikler barındırıyor. Sahip olduğu yaşam alanı ve tasarımıyla Astella'nın, küçük bir evde yaşamayı ifaden eden ancak bunun ötesinde sosyal hareket ve minimalizm ile özgür yaşam felsefesini harmanlamış bir yaşam şekli olan *tiny house* akımına da göz kırptığını söylemek yanlış olmaz.

Bugün İngiltere'de 600 bine yaklaşan sayısıyla karavanlar, yolda olmayı seven ve tatillerini çevre dostu bir şekilde sürdürülebilir enerji ve minimum tüketim ile yapmak isteyen büyük bir topluluğun birleştirici unsuru ve kültür öğesi olarak tanımlanabilir. Hızla gelişerek elektrik teknolojisine adapte olan otomotiv sektörünün bir parçası olarak gelecek yıllarda çok daha heyecan verecek olan karavanlar, yolda olmanın en cezbedici alternatiflerinden biri olmaya devam edecek.

CEVDET EREK

Röportaj Serap Gecü, Portre Mathias Völzke

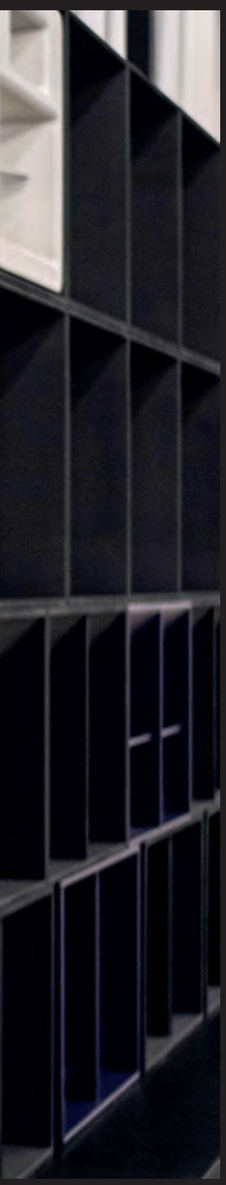

Mekana özgü tasarlanan, mekanın imkanlarına veya sınırlarına göre şekil alan ve hatta yeni anlamlar kazanan işler üretmek, ilk etapta sınırlayıcı bir formül gibi gözükse de aynı zamanda rahatlatıcı bir tarafı da var mı? Mekanı bir nevi kılavuz kabul etmek gibi bir durumdan söz edebilir miyiz?
Cevdet Erek: Evet edebiliriz, tek değil ama onsuz olmayan bir kılavuz. Hem sınırlayıcı hem de rahatlatıcı olabilir.

İşlerinde mekanla kurduğun ilişki, zaman içinde ister istemez uzak düştüğün mimarlık pratiğine en azından düşünsel boyutta yakın kalma arzusu olarak okunabilir mi?
Yakın kalma değil aslında; neredeyse içinde olmaya ramak kalma, diyebilirim. Sadece düşünsel değil bizzat mekanlar ve mimariler oluşturarak.

Yakın zaman önce Arter'de sergilenmeye başlayan *Bergama Stereotip*'ten hareketle, ana fikrini koruyarak bir işi dönüştürmek, farklı mekanlarda sergilemek ve bunu yaparken işin yeni mekanın özelliklerine göre yeniden şekillenmesine izin vermek, bir tercih mi? Şartlar kusursuz olsa işleri birebir sergilemeyi mi tercih ederdin?
Yeni mekan ve duruma göre işleri veya iş serilerini yeniden şekillendirmek sıkça uyguladığım bir çalışma şekli. *Bergama Stereo*'yu buraya getirmek sadece küçük bir dilekti, bir plan bile değil. Gerçekleşse de benzer şartlar olmayacağı aşikardı. Sonra Arter'deki sergide bu işe devam fikri gelince, hem tekrar kurmak hem yenilikler getirmek söz konusu oldu. Kusursuzluk değil de, benzerlikler ve farklılıklar açısından bakabiliriz.

***Bergama Stereo*, Arter'in yeni mekanıyla nasıl bir ilişki kuruyor? İşi kurgularken Arter gibi yer ve form değiştirmiş bir sanat alanında, yer değiştiren bir yerleştirme yapıyor olmak üzerine de düşündün mü?**
Tabii ki... Çevresini, İstanbul'da Dolapdere'de büyükçe yeni bir kütleyi, standartlara benzemeyen bir galeri mekanını, oradaki ve buradaki kurumların benzerliklerini ve farklılıklarını düşünürken, Arter binasındaki ve programındaki değişiklikleri gözlemlemeye çalıştım. Sonuçta nerede, neyi, nasıl yapacağız, gibi soruları sürekli sormak ve cevaplamakla uğraşmak, bu çalışma şeklinin parçası.

Sesin, özgürleştirici olabildiği kadar baskıcı da olabildiğini ve benzer bir durumun mekan için de geçerli olduğunu düşünüyorum. Tekrarlayan ve dinleyicinin başka bir şey düşünmesine izin vermeyen zorlayıcı ritimler ve irrite eden vurgulara tezat ferahlık veren sesler olduğu gibi, benzer tezatlıktaki hisleri yaşatan mekan formlarından da söz edebiliriz. Bu varsayımsal ortaklıkla ilgili ne söylemek istersin?
Evet bundan söz edebiliriz sanırım. Diğer yandan da zorlayıcı veya ferahlatıcılığın kişilere ve anlarına göre çok farklılıklar gösterebildiğini hatırlayarak.

Senin için ilham, gözü kapalı takip edilecek bir şey değil; aksine ona saldırmayı ve belki onu kışkırtmayı seviyorsun, bu çatışmadan çıkacak sonucu önemsiyorsun. Eserlerin de benzer bir muameleyi izleyiciye yapıyor gibi; onu şaşırtıyor, kışkırtıyor ve kendine has bir sonuç çıkarmaya itiyor. Çelişki, yüzleşme, tahrik etme, hayal kurma gibi anahtar kavramlar söz konusu. Farklı fikirlerin/bakış açılarının oluşmasını tahrik etmek bir yana, mekanı ve sesi yüzleşme unsuru olarak da kullanıyorsun...
Pek itirazım yok bu yorumlara. Sadece, mekan kurma ve sesin -kişisel merak, eğilim, zevk, beceri ile ilişkileri dışında- ana amaçlar değil ilişki kurma biçimleri önermek veya yenilerini tahrik etmek için, aracı olduğunu ekleyebilirim.

Serginin çıkış noktası olan sunağın sergilendiği Pergamon Museum yıllardır süren restorasyon nedeniyle kapalı olduğu için Büyük Bergama Sunağı'nı hiç göremedin. Bu başlangıçta bir tereddüt sebebi oldu mu senin için? Ya da aksine bir nevi özgürlük mü sağladı? Arşiv taramasında en ilginç bulduğun ve çalışmana yön veren dokümanlardan/haberlerden bahsedebilir misin?
Başta görmek istiyordum, ama mevcut müze bürokrasisi ile biraz ağır olacak gibi geldi, İstanbul'daydım ve hemen de

Cevdet Erek, *Bergama Stereotip*, Arter, 2019-2020. Fotoğraf: flufoto

gidemeyecektim. Zaten hayalin ve sonra projeye dönüşecek fikrin büyük bölümü orayı görmeden, uzaktan ve temsiller üzerine düşünerek oluşmuştu. Ben de bunu bu işin bir şartı olarak kabul etmeye karar verdim. Pek bir tereddüt sebebi olmadı. Görmüş olmakla, görmemiş olmanın farkını özgürlük bağlamında düşünemiyorum.

***Bergama Stereotip*'te de olduğu gibi işlerinde gözlemcinin/ziyaretçinin hareketi de dönüştürücü bir etkiye sahip. İzleyicinin mekanın neresinde olduğu, o esnada sesi nasıl algıladığı ve hafızasında neler canlandırdığı ile iş, kendini farklı zihinlerde yeniden üretiyor. Peki izleyicinin işlerinden çıkardığı sonuçlar senin için ne kadar önemli?**
Genelde çok merak ediyorum, gayet önemli. İş onlara yapılıyor. Yani "işi ben yapıyorum"dan ziyade "işi onlara veya bizlere yapıyoruz." Alışığım, bunun farkında olarak yapıyorum: İnsanların dimağları, alışkanlıkları, merakları, eğitimleri, beklentileri, tavırları farklı. Farklı alma biçimleri ve reaksiyonları duymak öğretici. İzleyicinin yazı okumadan evvel gezmesini de bu amaçla istiyorum.

Büyük Bergama Sunağı'nda, gigantlar ile tanrılar arasındaki savaştan sahnelerin betimlendiği Büyük Friz'i, sergi mekanına farklı sesler yayan bir hoparlör frizi olarak yeniden yorumladın. 'Süs' unsuru olarak hoparlörleri seçerek, sesle yaratılan hafızaya ve bunun kalıcılığına atıfta bulunduğunu söylemek, mümkün mü?
Süs diye düşünmedim bu projede, daha önce süsleme üzerine sıkça çalışan biri olarak. Ele gelmese de yapısal veya mekân kurucu elemanlar, diyebiliriz belki. Evet hafızayla; sadece sesle yaratılana değil, sesin tetiklediği ve çağırdığı hafızayla ilişki kurmak isteği de var.

Geçtiğimiz aylarda Berlin'de Hamburger Bahnhof'taki *Bergama Stereo* sergisi sona erdi. Kapanıştan birkaç gün önce gerçekleştirdiğin canlı performansla bir kez daha sahnedeydin...
Çok ilginç bir akşam oldu, karanlıkta ve çeşitli ışıklarla dört saatlik bir miks. Oturan, yatan, sohbet eden, dans eden... Beklenenden büyük bir katılım

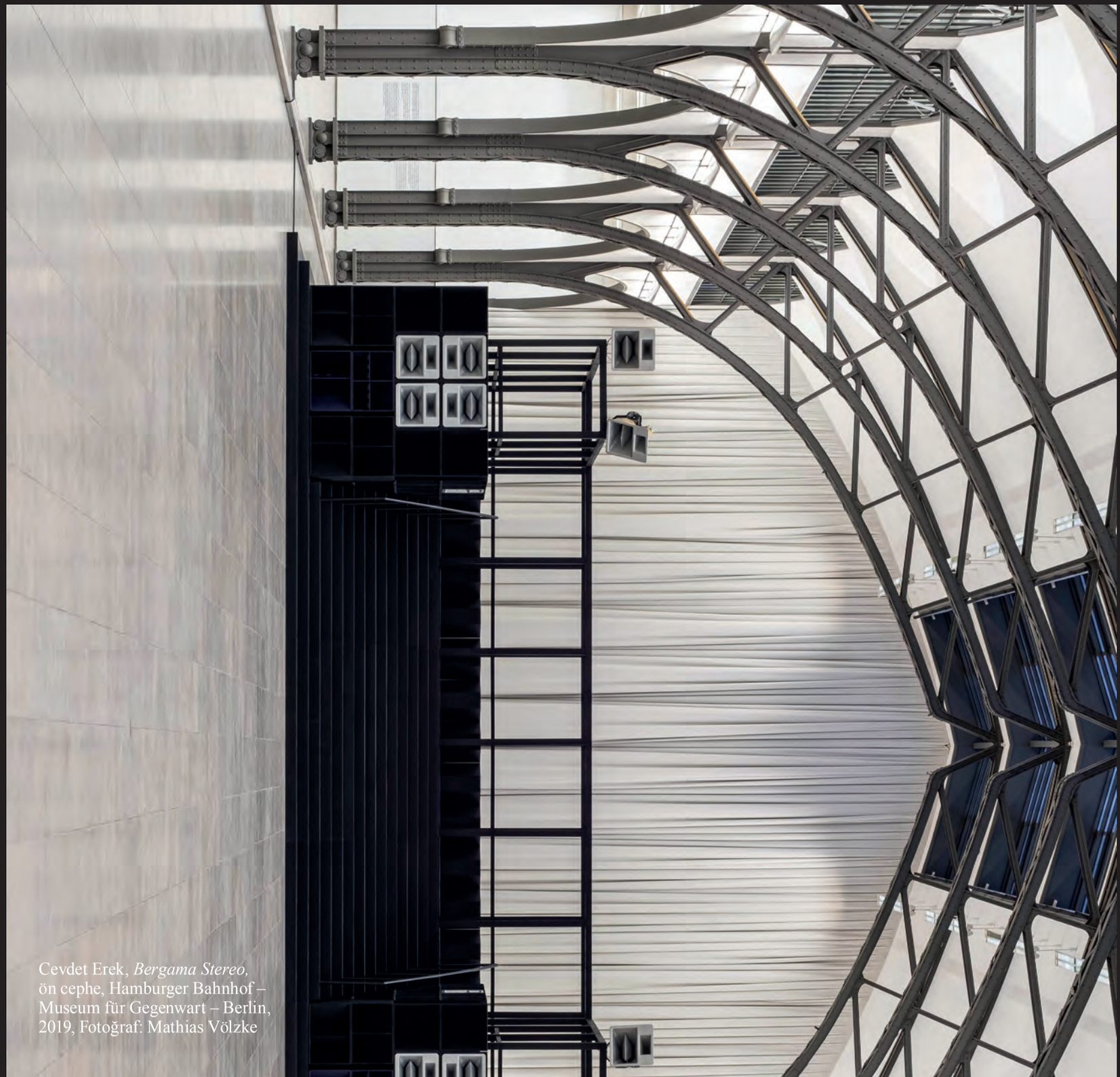

Cevdet Erek, *Bergama Stereo,* ön cephe, Hamburger Bahnhof – Museum für Gegenwart – Berlin, 2019, Fotoğraf: Mathias Völzke

oldu. İlk bir saatte içeri giren 2 bin kişiden sonra saymayı bırakmışlar! İnsanlar merakla geldi, çeşitli beklentilerle. Bazıları dört saatlik bir "DJ" miksi bekliyorlardı sanırım. Ben ise yapının 34 ayrı ses çalan hoparlörlerinin ses seviyeleri ve renkleri üzerinden, dört saatlik bir miks gerçekleştirdim. Performansın ortalarında bir yerde canlı bir asma davul çaldık, bayağı sert ve normalden uzun tekrarla; bazen mikrofonlarla ses sistemine uzatarak, biraz sürpriz. Aynı zamanda büyük bir orkestra bas davulu çaldı. Geçen performanstaki ortaklarımdan Saba, onu da sonradan yerleştirmenin seslerine ekledik ve çok sakin bitti. Çok değişik ve kuvvetli bir deneyimdi, serginin bir nevi kapanışı oldu. Ve ardından sergi kapandı, şimdi müze kapandı malum koronavirüs'ten. Berlin'deki çoğu faaliyet ve mekan da. Bana zaten, kendi pratiğim açısından, yoğun bir şekilde bir dönemin bittiği hissi geliyordu, bu da pekiştirdi.

Zamanında Hamburger Bahnhof'a bakıp hayal kurduğun gibi, sana şimdi yeni hayaller kurduran başka yapılar/mekanlar var mı?

Çok yok şu an, biraz gündemden ve genel yorgunluktan dolayı sanırım.

Sesin/seslerin yanlış anlaşılma potansiyeliyle ilgili ne düşünüyorsun? Bir apartmanın polikarbon çatısında yürüyen martıların şaşırtıcı volümdeki ayak sesleri, apartman boşluğunun akustiğiyle, bir kapıyı kırmaya çalışan hırsızın çıkardığı sesleri de çağrıştırabilir pekala... Okunan veya görülen uyarıcılarla kıyaslandığında sesin yanlış/farklı anlaşılma potansiyeli daha yüksek gibi... Bu potansiyel, senin işlerine ne gibi katkılar sağlıyor veya anlaşılma konusunda ne gibi engeller yaratıyor olabilir sence?

Yanlış anlaşılma veya taklit: Halıyla deniz sesi çıkarmak gibi mesela. Evet, bir olayın sesi başka bir olayın sesini taklit edebiliyor. Biraz müzikal bir mesele, hem avantajı hem dezavantajı olabilir. Yazı gibi kesin okunması anlaşılması gereken şeyler varsa, yazı ya da söz tercih edilmeli.

Bozuk ses deyince aklına ne geliyor?

Güzel bir çirkin ses çıkaran vurmalı, güzel bir teneke kutu ya da cıngıl cıngıl çalan telli birçok güzel, adi enstrüman mesela.

AKTÜEL ETKİNLİKLER

Yazı Aylin Kumdagezer

AMERICAN PHOTOGRAPHY
Viyana
10 Haziran - 23 Ağustos tarihleri arasında Albertina Museum, Amerika'nın geniş coğrafi alanlarını, günlük hayatın içerisindeki ritüellerini, sosyolojik manzaralarını ve metropollerini fotoğraflarla mercek altına alınıyor. 1945 sonrası şekillenen Amerikan kültürünün her detayı, daha önce tasvir edilmeye değer görülmemiş gündelik motiflerle anlatılıyor. Ondan fazla sanatçıyı bir araya getiren seçki, Amerika toplumunu eleştirel bir bakış açısıyla yorumluyor. Metropoller tarafından ele geçirilen dinamiğin, anlık görüntülerden doğan sosyolojik dil ile arasındaki tezatlıklar gösteriliyor; seçki, aynı zamanda gerçeklik ile fotoğrafa yansıyan yanılmalar arasındaki toplumsal tespitlere de değiniyor.

YOSHITOMO NARA
Los Angeles
Los Angeles County Museum of Art, 23 Ağustos'a kadar figür ve portre çalışmalarıyla bilinen Japon sanatçı Yoshitomo Nara'nın eserlerine ev sahipliği yapıyor. Hayatını çevreleyen çeşitli sosyal ve kültürel ağlardan yararlanan sanatçı, bir nevi kendi ütopyasını çalışmalarına yansıtıyor. Nara, çocukluğu, Almanya'da eğitim aldığı süre zarfı ve Japonya'ya bağlı kökeninden hareketle, Avrupa ile Asya arasında iletişim kuruyor. Resim, heykel ve seramik gibi farklı sanat disiplinlerinin bir araya getirildiği seçki aynı zamanda sanatçının kavramsal sürecine de ışık tutuyor.

MUSEO FRIDA KAHLO
Meksika
20. yüzyılın popüler kültür simgelerinden biri olan Kahlo, hem politik görüşü hem de çetrefilli özel hayatıyla kendinden halen sıklıkla söz ettirebilen bir isim. Meksika'da, yaşamını idame ettirdiği La Casa Azul'un renkli yapısı, eşi Diego ve Frida'nın Meksika kültürüne olan hayranlıklarını ifade ettikleri bir araç aynı zamanda. Birçok ünlü eserini bu sınırlar içerisinde gerçekleştiren Kahlo'nun ölümünün ardından, evi müzeye dönüştürülmüş, ziyaretçileri 20. yüzyılın sanat ve politika tarihine döndürebilecek samimiyete sahip bir şekilde kurgulanmıştır. Dijital platforma da adapte edilen bu müze içerisinde aile fotoğrafları ve yağlı boya tabloların detaylı bilgileri olduğu gibi, *Appearances Can Be Deceiving* başlığı altında Frida'nın hayatını ele alan bir hikaye de yer alıyor.

YapıKredi Crystal

Yapı Kredi Crystal sahipleri dünyanın her yerinde tüm otel ve restoran harcamalarında **%5 indirim ayrıcalığına sahiptir.**

Sanal müzelere ve bilet fiyatlarına www.artsandculture.com adresi üzerinden ulaşabilirsiniz.

THE MUNCH MUSEUM
Oslo
Edvard Munch, 1944'te hayata veda ettiğinde kalan tüm çalışmalarını koşulsuz şartsız Oslo şehrine miras bıraktı. Munch, Almanya ve İskandinavya arasında mekik dokuyan; ekspresyonizm öncüsü olan tek Norveçli sanatçı. Sanatçının yaklaşık 1.100 resmi, 4.500 çizimi ve farklı başlıklar altında bir araya getirilmiş 18 bin baskısına ev sahipliği yapan Munch Müzesi ise 1963'te kuruldu. Bu müzeyi henüz ziyaret edemediyseniz, ama eserleri daha yakından deneyimlemek arzusu içerisindeyseniz, dijitale entegre edilmiş Munch konseptine göz atmanızı tavsiye ederiz.

ENGINEER, AGITATOR, CONSTRUCTOR THE ARTIST REINVENTED
New York
"Kendimizi mühendis gibi gördük, bir şeyler inşa ettiğimizi iddia ettik." cümlesiyle Hannah Höch, 1920-30'larda sanat kavramına yeni bir bakış açısı getirdi. Sanatçının rolü ve sanatın işlevini, dönemin sanayi, teknoloji ve iş gücündeki değişkenleriyle yeniden tanımladı. Birinci Dünya Savaşı ve Rus Devrimi gibi evrensel sonuçları olan politik olaylar neticesinde, Höch, geleneksel resim ve heykel formlarından uzaklaşarak, bugün de yeni görsel iletişim olarak kabul edilen kolaj başlığının temellerinin atılmasına zemin hazırladı. Eserlerinin merkezinde, gazete ve dergi gibi mecralarda yayınlanan görsellerin yer alması ve tüm bunların birleşerek farklı bir tema yaratması, çalışmalarındaki eklektik sıfatını daha belirginleştirdi. Ve bu gibi, 20. yüzyılın başlarındaki sosyal ve politik denklemlerin sanatçılar üzerindeki etkisi, Merill C. Berman Koleksiyonu ile 12 Eylül tarihine kadar MoMa'nın dijital ayağına taşındı.

BRITISH WATERCOLOURS FROM J.M.W. TURNER TO BEATRIX POTTER
Toronto
Suluboya her ne kadar teknik açıdan kolay gibi gözükse de, söz konusu renklerin uyumla bir araya gelmesi açısından hayli karmaşık bir sanat şekli olarak kabul ediliyor. Kuru bir malzemenin bağlayıcı sıvı içinde seyreltilmesi ve zemin ile kaynaştırılması, teoride uygulanabilir gibi gözükebilir, ama tarihte özellikle İngiliz sanatçılar bu pratikte zorlu süreçlerle başa çıkmışlar. Art Gallery of Ontario'nun 23 Ağustos tarihine kadar gösterimde olacak, 1780'lerden günümüze İngiliz kırsallarının atmosferindeki etkilerini yorumlayan seçkinin teması da bu iddiayı ispatlıyor. William Bower Dalton'un galeriye bağışladığı 33 eser, suluboya tekniğinin karakterize özelliklerini inceleme olanağı sağlıyor.

AUBREY BEARDSLEY (1872-1898)
Paris
İngiliz illüstratör Aubrey Beardsley yirmi beş yaşında hayatını kaybettiğinde, kariyerinde iz bırakacak işlere çoktan imza atmıştı. Beardsley, yaşamının sonlarına doğru birçok otorite tarafından kabul görmeyen karanlık çizimleriyle, Art Nouveau döneminin tartışılan isimlerinden biri haline geldi. İlk büyük sipariş işi, henüz yirmi yaşındayken yaptığı, Thomas Malory'nin *Le Morte d'Arthur* kitabına çizdiği illüstrasyonlardı. Aynı zamanda Oscar Wilde'in *Salomé*'si için de yaptığı çalışmalarla bilinen sanatçı, 19. yüzyılın sonlarına doğru İngiltere'de orijinal figürlerle dünya görüşünü yansıtıyordu. Musée d'Orsay'da 13 Eylül'e kadar gösterimde olacak, Fransa'da Beardsley'e adanan ilk monograf sergisinde, sanatçının üslup evrimleri, 100 farklı çizimle bir araya getiriliyor.

MUSEU COLEÇÃO BERARDO
Lizbon
20. yüzyıldan günümüze en önemli sanat akımlarını tek çatı altında toplayan Museu Coleção Berardo, sanat tarihi konusunda ilginizi çeken başlıkları daha derinlemesine inceleyebilmeniz için adım attı. Çeşitli kültürel bağlamların etkisiyle farklı ifade biçimlerini bir araya getiren ve aralarında Pablo Picasso, Marcel Duchamp, Piet Mondrian, Joan Miró gibi isimlerin çalışmalarına yer veren Museu Coleção Berardo'nun yeni platformu, sanatçıların içerisinde bulunduğu zaman diliminin günümüze yansımalarını yorumlamanıza olanak sağlıyor. Araştırma duygunuzu ya da çizim yapma arzunuzu tetikleyecek görseller için müzenin sayfasını ziyaret edebilirsiniz.

ANNA-EVA BERGMAN FROM NORTH TO SOUTH, RHYTHMS
Madrid
Soyut sanatın dışavurumcu sanatçılarından biri olan Anna-Eva Bergman, çalışmalarını form, çizgi ve renkler arasındaki ritim olarak tanımlıyor. Kariyerinin ilklerini, Birinci Dünya Savaşı'nın ardından Almanya'da George Grosz ve Otto Dix'in temellerini attığı Yeni Nesnellik akımından etkilenerek icra ediyor. Zira 1950'li yıllarda soyutlama etkisi altında resmettiği eserleriyle sanat perspektifinde radikal bir değişim içerisine giriyor. İspanya'ya olan yolculuğu ve Norveç'e olan bağlılığı ile Kuzey ve Güney hattı arasında köprü kuran Bergman, bu diyaloğu sanat çalışmalarına da yansıtıyor. Söz konusu seyahatlerinde hafızasında iz bırakan ve her daim hatırlamak istediği formları tuvaline aksettirdiği eserlerden yola çıkılarak yapılan seçki de, 27 Eylül'e kadar Museo Reina Sofia'nın çatısı altında sunuluyor.

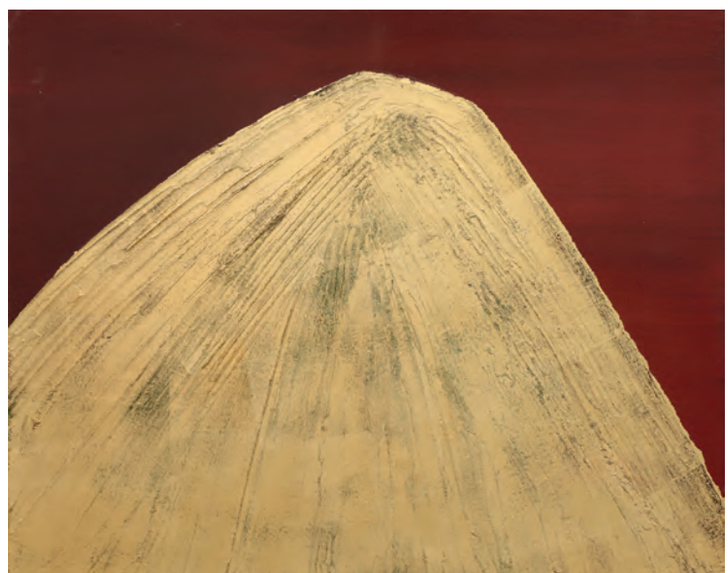

Sanal müzelere ve bilet fiyatlarına www.artsandculture.com adresi üzerinden ulaşabilirsiniz.

CONVERSATIONS WITH GOD COPERNICUS BY JAN MATEJKO
Londra
Polonya siyasi ve askeri tarihini devasa kanvaslara işleyen ve ülkenin ulusal kimliğinin bir parçası olarak gösterilen isimlerden biri, Jan Alojzy Matejko. Sanatçının bir ilham kaynağı ise, 1543'te astronomik modelin ve bilimsel gelişmelerin başlangıç noktası olarak kabul edilecek Copernicus'un yayınladığı Güneş Sistemi tezi... Böylece, çerçevesini sadece yeryüzünde gerçekleşen olaylarla sınırlamayan Matejko, aynı zamanda gökbilimci Bicolaus Copernicus'u 1873'te resmettiği *Conversations with God Copernicus* tablosuyla, astronomiye ve matematiğe olan ilgisini de gösteriyor. The National Gallery'de 15 Kasım'a kadar sürecek Matejko sergisi ise Copernicus'un *De Revolutionibus Orbium Coelestium* incelemesinin 1543'deki kopyasını deneyimleyebilme şansı sunuyor.

IL TEMPO DI CARAVAGGIO. CAPOLAVORI DELLA COLLEZIONE LONGHI
Roma
Sanat tarihçisi ve koleksiyoner Roberto Longhi'nin ölümünün ardından geçen 50 sene, İtalya'nın farklı şehirlerindeki çalışmalarıyla barok sanat akımının ilk ve ikonik isimlerinden biri olan Michelangelo Merisi da Caravaggio'ya adanmış seçki ile anılıyor. Küratörlüğünü Maria Cristina Bandera'nın üstlendiği sergide, Longhi ve Caravaggio arasındaki manevi bağlantı yaklaşık 50 eser ile yansıtılıyor. New York Metropolitan'da ve Louvre Müzesi'nde sergilenen *Negazione di Pietro* gibi sanat tarihinin kült eserlerine yer verildiği gibi Caravaggio'nun disiplinini benimseyen sanatçıların çalışmalarını deneyimlemek için son gösterim tarihi 13 Eylül.

SOME MYSTERIOUS PROCESS
Sydney
AGNSW'deki bu seçki, son 50 senenin uluslararası çağdaş sanat eserlerini bir araya getiriyor. 16 Ağustos'a kadar gösterimde olacak seçkide, sanatsal ve toplumsal beklentilerle eserlerin oluşturduğu bütünlük, ziyaret edecek koleksiyonerleri de düşündürüyor.

YapıKredi Crystal

Yapı Kredi Crystal ile İstanbul'un en seçkin mekanlarında **%20 indirim** ile ayrıcalıklısınız.

Fildişi asetat kare çerçevesi ile **Dior***'dan 30Montaigne*

REENKARNASYON DÖNGÜSÜNDE GÜNEŞ

Sanatçı Korgün Akgün

Altın rengi detaylarıyla cat-eye güneş gözlüğü, **Bottega Veneta**

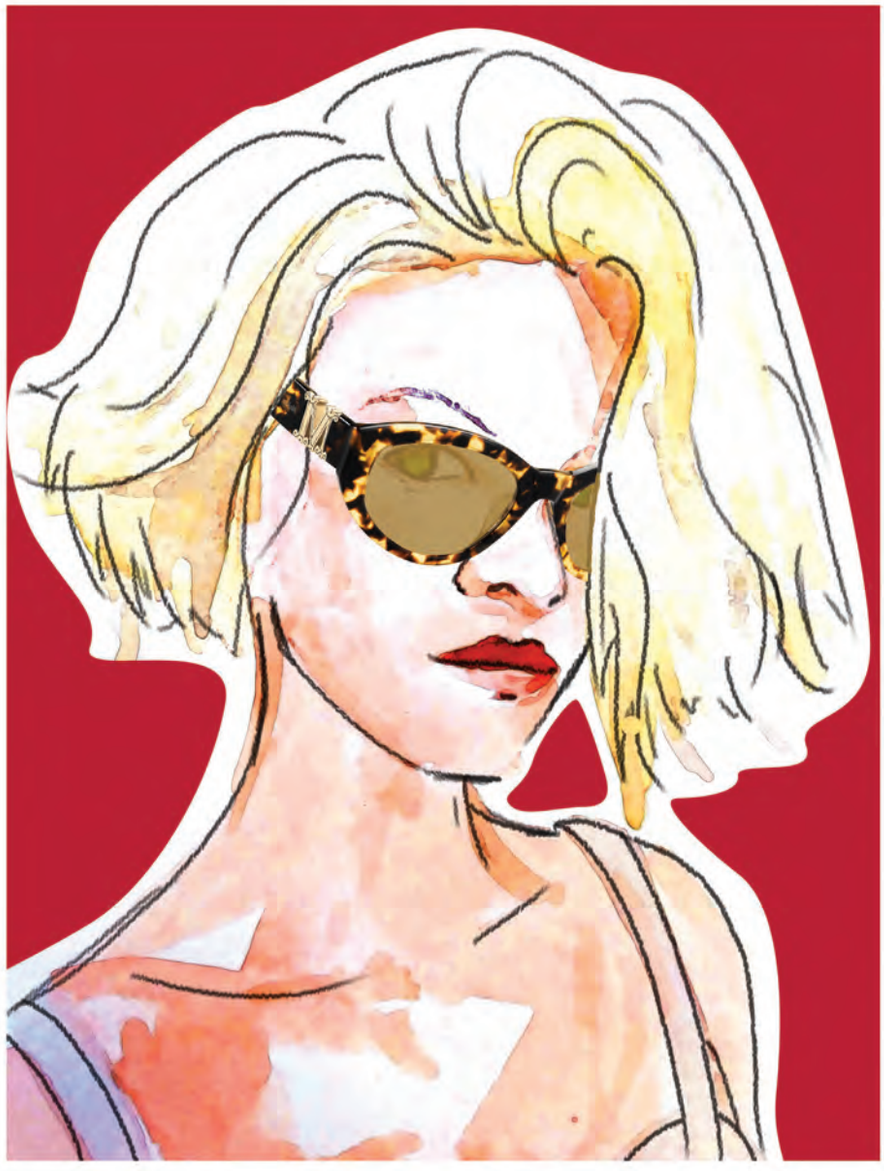

Logo detayı ile oval çerçeveli Berlin ll G, **Max Mara**

Ayna efektli pequin motifli gözlük, **Fendi***'den FF Shield*

Louis Vuitton'*un Archlight sneaker modelinden hareketle tasarlanan Chariots of Fire Mask*

Çift renk detaylı eye-cat güneş gözlüğü, **Marni***'den*

YAZA DAİR HAYALLER

Hazırlayan Kristin Fındıkoğlu

Alberta Ferretti
İlkbahar-Yaz 2020

Vücut yağı, **Nuxe**

Kitap, **Athens Riviera, Assouline**

Bikini,
Oseree (Beymen)

Hasır çanta, **Loewe (Beymen)**

Güneş gözlüğü,
Bottega Veneta

Deri terlik, **Hermès**

Pamuklu şort, **Isabel Marant (Beymen)**

Saat,
Maillon de Cartier

Mubin Orhon Paris atölyesi

En büyük ilhamı birlikte çalıştığımız sanatçılardan aldık.
1987'den beri, tutkuyla...

GALERİ nev İSTANBUL

www.galerinevistanbul.com

Important Watches

12 July 2020

HONG KONG AUCTIONS

Preview 4–7 July
Venue Christie's Hong Kong, 22/F Alexandra House, 18 Chater Road, Central
Contact Alexandre Bigler • abigler@christies.com

christies.com/hk

Explore more

PATEK PHILIPPE
A unique and highly important titanium automatic minute repeating annual calendar wristwatch, Ref. 5033, manufactured in 2003
Estimate:
HK$7,800,000–24,000,000
US$1,000,000–3,000,000

Auction | Private Sales | Christies.com

CHRISTIE'S